

Riksdagens protokoll

2008/09:74

Fredagen den 20 februari

Kl. 09.00 – 11.37

Protokoll
2008/09:74

1 § Utökning av antalet suppleanter i miljö- och jordbruksutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas från 22 till 23 i miljö- och jordbruksutskottet.

Kammaren medgav denna utökning.

2 § Val av extra suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Företogs val av extra suppleant i miljö- och jordbruksutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Otto von Arnold (kd)

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att *torsdagen den 12 mars* skulle voteringen kl. 12.00 utgå. Votering skulle i stället äga rum efter debattens slut i ärendet 2008/09:FiU40 *Nyemission i SAS AB*. Debatten om aktuella frågor i EU-samarbetet skulle börja kl. 12.00.

Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

4 § Meddelande om statistiska uppgifter för riksdagsarbetet hösten 2008

Talmannen meddelade att statistiska uppgifter för riksdagsarbetet hösten 2008 delats ut till riksdagens ledamöter.

De statistiska uppgifterna redovisas i bilaga som fogats till detta protokoll.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:302

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:302 Privata tilläggförsäkringar vid arbetslöshet

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 3 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 19 februari 2009

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:318

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:318 Näringslivskris i Norrlands inland

av Roland Bäckman (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 februari 2009.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 16 februari 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:325

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:325 Uranbrytning i Sverige med anledning av regeringens utbyggnadsplaner av kärnkraften

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resa.

Stockholm den 13 februari 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:333 Framtidspolitik för musikbranschen
av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resa.

Stockholm den 13 februari 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:334

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:334 Ny politik för dataspelsindustrin

av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resa.

Stockholm den 13 februari 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

6 § Svar på interpellationerna 2008/09:265 och 319 om glasindustrin i Glasriket

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att säkra den svenska glasindustrins framtid och utvecklingsmöjligheter.

Krister Örnfjäder har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att tillgodose behoven inom svensk glasindustri och när de kan förväntas komma.

Eftersom båda interpellationerna tar upp frågor om den svenska glasindustrin väljer jag att besvara dem samtidigt.

Låt mig först understryka att jag känner starkt med alla dem som drabbas av besked om varsel om uppsägning, i det här fallet de anställda inom glasindustrin. Jag vill också framhålla att regeringen noga följer utvecklingen av varsel i olika branscher och i olika delar av landet, bland annat med stöd av de regionala samordnare regeringen utsett i exempelvis Kalmar län. Regeringen lyssnar också till vad de regionala samordnarna framför när det gäller behov och förslag till åtgärder. Jag förutsätter också att företagen tar sitt ansvar som arbetsgivare.

De samlade satsningarna i budgetpropositionen för 2009 och andra stimulansåtgärder kommer aktivt att bidra till att förstärka de åtgärder som vidtagits och planeras av samordnare och andra aktörer, lokalt och regionalt. Den svenska statsbudgeten för 2009, med reformer på 32 miljarder kronor, är enligt EU-kommissionen den mest expansiva i Europa och skapar förutsättningar för investeringar nu och i framtiden. Regeringen har också tillfört ytterligare resurser för 2009 om sammanlagt 8,3 miljarder kronor för jobb och omställning som kompletterar inriktningen i budgeten. Vi vässar och förstärker verktygen inom arbetsmarknadspolitiken och förbättrar efterfrågan inom byggsektorn.

En annan kraftfull åtgärd i detta sammanhang är att Almi Företagspartner AB tillförts ytterligare 2 miljarder kronor som kapitaltillskott. Almi ges dessutom möjlighet att finansiera upp till 80 procent av ett litet eller medelstort företags lånebehov i stället för som tidigare 50 procent. Om synnerliga skäl föreligger ska Almi även fullt ut kunna tillgodose ett företags finansieringsbehov.

Totalt sett finns det alltså resurser både på kort och på lång sikt för att möta neddragningarna. Det kan handla om utbildningsinsatser, arbetsmarknadspolitiska program, företagsutveckling, strukturfondsprogram med mera. Nu handlar det om att kraftsamla och samordna dessa resurser och regionalt ta fram åtgärder för att utveckla glasindustrin.

Jag anser att turismen är en mycket viktig del för Glasriket. I turistnäringen finns en framtidstro och man ser nya möjligheter att expandera trots att världskonjunkturen förändrats drastiskt. Därför behövs intressanta besöksmål.

I oktober och december förra året hade Carina Adolfsson Elgestam och jag debatter här i riksdagen om besöksnäringen och vi är överens om att näringen är en framtidsnäring med stora möjligheter för Sverige. Den har de senaste åren utvecklats väl, både vad gäller konkurrenskraft och sysselsättning. En minskning av besökare till Sverige noterades i somras från vissa utomeuropeiska marknader medan besökare från vissa närmarknader ökade.

För att svensk turistnäring ska fortsätta att utvecklas positivt och stärka sin position internationellt fordras fortsatta gemensamma insatser på flera områden. Med detta som utgångspunkt tillämpar Näringsdepartementet ett brett angreppssätt. Näringsdepartementet har redan tillsammans med Nutek, Visit Sweden AB och turistnäringen inlett ett samarbete om strategiska framtidsfrågor för att turismens positiva utveckling ska fortsätta.

Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! I nöden prövas vännen, brukar man säga. Det är väl i det läget som Sverige och svensk industri är nu. Just glasindustrin är oerhört speciell och betyder oerhört mycket för hela Sverige, inte bara för Småland. Det gäller Reijmyre också, även om min interpellation konkret handlar om Glasriket i Småland.

Regeringen gick ju till val på jobben och säger att man har fått väljarnas förtroende att ta tag i Sveriges växande problem. Det är just nu som vi kan se att Sverige och vår industri verkligen har växande problem.

När det gäller Glasriket som är en så liten del av svensk industri, om man ser det procentuellt, men som betyder så oerhört mycket står Sverige

inför ett vägval, skulle jag vilja påstå. Därför känner jag att det svar vi har fått från ministern i kammaren i dag inte skapar någon framtidstro för Glasriket och glasarbetarna.

Det är positivt att ministern i sitt svar säger att hon känner starkt för dem som drabbas av besked om varsel och uppsägning. Å andra sidan upplever inte jag att det finns något konkret om vad man kan behöva i den speciella industri som glasindustrin är. Den är oerhört personalintensiv. När lågkonjunkturen slår till slår den stenhårt.

Ministern säger att det kan handla om utbildningsinsatser och arbetsmarknadspolitiska program. Vi som bor i Småland kan se att det inte förekommer. I veckan fanns det ett uttalande i Smålandsposten om vilken besvikelse man känner för att man inte har fått något stöd till utbildning. För Glasrikets del handlar det om att få särskilda utbildningar som riktar sig just till glasarbetarna och glasblåsarna och det som finns runt omkring. Detta är så oerhört specifikt och det tar så lång tid att lära upp så det är viktigt att få specifika insatser för att klara den här lågkonjunkturen.

Vi vet att det vänder förr eller senare. Det skulle vara en katastrof för Sverige om vi då inte hade något svenskt konstglas kvar.

Det handlar inte bara om glasarbetarna utan också om det som finns runt omkring, bland annat turism. Jag ska återkomma till turismen i mitt nästa inlägg. Det handlar också om våra designer. Vem kan tro att någon skulle vilja jobba med konstglas och använda den konstarten om vi inte har några glasbruk kvar i Sverige?

I dag har vi många unga och lovande designer som är på gång vid sidan av gamla och kända som Ulrica Hydman-Vallien, Bertil Vallien, Mats Jonasson och så vidare. Det skulle vara en katastrof för Sverige om de unga blivande konstnärerna tappade intresset för materialet glas. Men det skulle också vara en katastrof för Sverige om vi inte hade denna möjlighet.

Det skulle därför vara mycket bra om ministern här kunde lova att det blir konkreta insatser till Glasriket för att rädda glasindustrin.

Anf. 3 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Till att börja med tackar jag för svaret. Jag hoppas att vi utifrån det ska kunna få fram ett antal fruktbara idéer och tankegångar som skulle kunna få denna fråga att gå lite framåt.

Jag har alltså skrivit en interpellation där jag har påpekat att glasindustrin i Glasriket har problem. Samtidigt kan alla som har tagit del av denna verksamhet både se och förstå att det också finns ett kunnande som gör att möjligheterna till en lovande framtid är stora. Denna framtid berör glasindustrins verksamheter och dess omgivning. Det är därför nödvändigt att branschen och den region som den är verksam i får ett antal besked inom en snar framtid.

Kalmar län och Glasriket är ett av Sveriges populäraste turistmål inom besöksnäringen och är därför en viktig bas för småföretagandet. Glasriket bidrar till att upprätthålla service för såväl bofasta som besökare.

Jag vet att det har varit besök från regionen hos regeringen för att beskriva verkligheten och samtidigt ge förslag till hur denna uppkomna situation på olika sätt ska kunna lösas. De förslag som har lämnats hand-

lar om hur den framtida hanteringen av glassamlingar inklusive arkivmaterial ska hanteras. Den framtida marknadsföringen behöver intensifieras. Det finns ett stort behov av kapitaltillskott, och det finns behov av utbildningsinsatser för samtliga kategorier av anställda.

Vi hade i tisdagens interpellationsdebatt en diskussion med kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth om en av frågorna, och det var hur man skulle lösa frågan om att rädda glassamlingen i Orrefors. Jag tyckte att den diskussionen var fruktbar. Kulturministern lovade då att ta del av den diskussion som vi nu har här för att se åt vilket håll den går. Jag förutsätter och hoppas att näringsministern kommer att prata med kulturministern om de debatter som vi nu har och har haft.

Jag hade förmånen att besöka Orrefors den 4 februari och se denna glassamling. Jag tycker att det vore synd, och många skulle nog uttrycka det som en katastrof, om den samlingen riskerade att förfaras på det sättet att den sprids ut över världen. Den har ett jättestort ekonomiskt värde, och det är förhållandevis lätta pengar att få in. Men i förlängningen skulle en kulturskatt försvinna. Men inte minst skulle en möjlighet att göra området ännu mer attraktivt genom att synliggöra denna skatt försvinna. Det var en av de punkter som samordnarna redovisade, och samordnarna är ordföranden för Regionförbundet i Kalmar län och landshövdingen, alltså regeringens egna samordnare. De hade alltså de fyra förslag som jag har redovisat som en del av lösningen på problemet. Men utifrån den redovisning som har kommit har det alltså inte sagts från regeringens sida att man tänker ställa upp på någon av dessa fyra punkter, vilket jag tycker är synd. Jag hoppas att vi vid dagens debatt ska kunna få ett positivare besked från ministern.

Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att utveckla Glasriket. Det är ett fantastiskt turistmål och dessutom fantastiska produkter. Det symboliserar också väldigt mycket av det som Sverige står för. Det är ett fantastiskt hantverk som efterfrågas världen över.

Men glasföretagen drabbas av samma finansiella kris som alla andra företag i vårt land. Även om mycket går att skylla på regeringen kan vi inte ta på oss skulden för den finansiella krisen, snarare tvärtom. Tack vare att vi har jobbat så mycket med jobbskapande åtgärder har vi skaffat oss en position som gör att vi faktiskt har råd att göra en del saker i detta läge när det är så svårt. Dock kan vi inte göra allting.

Jag tror att det är viktigt att fundera över vilket angreppssätt som man ska ha som näringsminister eller som ansvarig regering i detta sammanhang. Jag tror att det bästa angreppssättet är att skapa bra förutsättningar för alla företag, annars kommer vi att sitta med glasproducenterna ena dagen, bilproducenterna nästa dag, mineralindustrin den tredje dagen och så vidare som säger att de måste ha speciella åtgärder.

Det bästa som vi kan göra är att sänka kostnaderna för företagen. Jag har här en katalog som omfattar 82 åtgärder för att förbättra företagsklimatet i Sverige. På två år har regeringen genomfört en rad åtgärder för att göra det enklare, roligare och lönsammare att vara företagare i Sverige. Det gynnar också glasindustrin.

Sedan inser jag att det naturligtvis är jättetufft just nu på grund av den finansiella krisen. Just därför har vi också förbättrat villkoren, som jag

sade, i Almi så att man kan ställa upp med krediter om bankerna inte finns tillgängliga. Vi har hjälpt till med exportmöjligheter så att Svensk Exportkredit kan hjälpa till i detta sammanhang. Det är direkta åtgärder som syftar till att finnas där för de företag som behöver dem när det är besvärligt i en finansiell kris.

Vi har sänkt arbetsgivaravgifter generellt men också för de unga. Det innebär minskade kostnader. Det är bra för denna typ av företag som är, som sades här, oerhört personalintensiv.

Det är också viktigt att veta att länet disponerar pengar. Vi tycker inte att vi ska sitta i Stockholm och hitta på utbildningsprogram och andra program för den ena och den andra företagsgruppen, utan vi trycker så att säga ut ansvaret regionalt. Vi har precis bestämt att vi ska gå vidare med regionaliseringen. Men detta är ett sätt att ge makten och dagordningen till de regionala aktörerna. Jag tror att vi är överens om att det är bra.

Bara för 2009 disponerar man i regionförbundet 40 miljoner kronor och 2 miljoner kronor från Länsstyrelsen i Kalmar län. För perioden 2007–2013 finns det 600 miljoner kronor i de regionala strukturfondsprogrammen. Vad ska dessa pengar användas till? Jo, de ska användas just till denna typ av utveckling av turistattraktioner och företagsverksamhet för att kunna marknadsföra och stärka näringslivet och jobben ute i regionerna.

Vi har sett till att vi har så lite pengar som möjligt här i Stockholm. I stället lägger vi ut dem regionalt och lokalt för att man ska kunna göra saker och ting själv.

För mig som decentralist är det en helt rimlig utgångspunkt för hur vi ska jobba med dessa saker. Jag ska se till att det är generellt bra åtgärder. Sedan ska resurser och annat lyftas ut regionalt och lokalt.

Till sist vill jag säga att vi också har ökat anslaget till Visit Sweden med 10 miljoner kronor per år. Det är till för att öka marknadsföringen av denna typ av turistattraktion. Visit Sweden har gjort ett fantastiskt bra jobb och gör det också fortsättningsvis. Det är den nationella rollen som vi tar på oss när det gäller att marknadsföra Sverige i fråga om turismen.

Anf. 5 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Maud Olofsson inledde sitt anförande med att säga att Glasriket är viktigt. Det är en tydlig markering. Men lev upp till det då!

Sedan säger Maud Olofsson att mycket inte går att skylla på regeringen. Nej, det är inte heller det som vi säger. Vi har en lågkonjunktur, och det är en finanskris i hela världen. Det är klart att när människor har mindre pengar i plånboken är det ganska lätt att avstå från att köpa konstglas. Det är inget konstigt i sig. Glasindustrin är van vid att konjunkturerna går upp och ned. Men det är inte det som det handlar om nu, utan det handlar om att regeringen ska visa handlingskraft utifrån denna region. Det är inte bara Kalmar län, utan det är också Kronobergs län. Jag vet inte hur det kan komma sig att de regionala samordnarna har en annan bild än ministern. Efter vad jag kan förstå har både Sven Lindgren i Kalmar och Kristina Alsér i Kronoberg med Glasriket. De säger också att vi behöver marknadsföring för export. Vi har inte uppfattat att Näringsdepartementet och ministern är beredda att göra någonting.

Vi behöver specifika utbildningsinsatser, säger de också. Maud Olofsson och jag är helt överens om att vi inte ska sitta här i Stockholm

och rita upp exakt hur det ska vara ute i regionerna, men regionerna behöver det ekonomiska stödet och de ekonomiska medlen för att kunna jobba med de här sakerna. När det gäller marknadsföring av Sverige och svenskt glas ute i världen handlar det inte om så stora pengar för att det ska göra väldigt stor nytta.

Låt mig ta Kosta i Lessebo kommun, Kronobergs län, som exempel. De varsel på 300 personer som Orrefors Kosta Boda nu har lagt där låter kanske inte så mycket i förhållande till vad vi sett i bilindustrin, men översätter vi det till Stockholmsförhållanden handlar det om ett varsel, på en enda arbetsplats, på 105 000 personer. Jag skulle vilja se det borgarråd i Stockholm, den näringsminister eller den arbetsmarknadsminister som då inte skulle vidta någon form av åtgärder och åtminstone diskutera frågan med det lokala näringslivet. Detta sagt bara för att ge en bild av hur det faktiskt ser ut i glesbygden.

Därtill handlar detta just om glesbygden, om jobben i glesbygd och om åtgärder för turismen. Maud Olofsson och jag har diskuterat detta tidigare i kammaren. Maud Olofsson säger i sitt svar att turismen är viktig, men det är samma sak där: Det behövs speciella insatser i det här läget. Det är lågkonjunktur – inte bara finanskris utan lågkonjunktur. Skulle glasbruken i Glasriket läggas ned, vilket det faktiskt finns en risk för, vilka turister besöker då Glasriket? Det kommer att finnas lite hyttor kvar, men det blir inte alls samma attraktionskraft som Glasriket har i dag.

I dag har vi cirka en och en halv miljon besökare årligen. Det antalet skulle förmodligen minskas med minst en miljon. Det blir en drastisk förändring, också för alla som är sysselsatta runt omkring.

Det vi skulle behöva, utöver marknadsföring, är speciella insatser så att fler skulle se möjligheterna och våga starta företag inom turismen.

Anf. 6 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Jag tycker att ministern flyttar eller försöker flytta fokus. Jag kan förstå att det kan vara besvärligt att hantera många olika situationer och ämnen, men jag vill ändå att vi håller fast vid diskussionen om glasindustrin.

Jag ska göra det utifrån följande synpunkt. De samordnare som ministern har varit med och tillsatt har ju fått ett uppdrag. Jag förutsätter att de enligt detta uppdrag ska redovisa *sin* regions problem och möjligheter, inte lägga en våt filt över hela Sverige. Då vore det ju ingen mening med att ha så många samordnare.

I Kalmar län har vi två samordnare. Den ena är ordförande i regionförbundet, den andra är landshövdingen. De två har i sin kartläggning av problemen i Kalmar län själva valt att ta fram ett program som berör glasindustrin eftersom de tycker att det problemet är så specifikt. De har valt att inte redovisa den problematiken tillsammans med all annan problematik. De har valt att göra en specifik uppvaktning gentemot regeringen för att presentera sitt upplägg för hur man ska lösa det här problemet.

Det är med den utgångspunkten jag också agerar. Jag gör det inte från en enbart socialdemokratisk synpunkt; jag gör det utifrån att jag är en riksdagsledamot från Kalmar län som med den information jag har fått

vill vara med och understryka att behoven ser ut som de gör. Och jag är långt ifrån ensam.

När det den 13 februari presenterades att regeringen inte skulle tillmötesgå de synpunkter som samordnarna hade lagt fram hölls det naturligtvis en presskonferens med anledning av det. Där kunde man höra kommentarer i stil med: Jag är besviken på regeringen och handläggningen. Det var inte en socialdemokratisk synpunkt, utan det var en partikamrat till ministern som sade så. Orsaken trodde han var att detta har drunknat i alla andra skrik på hjälp. Den här frågan är inte tillräckligt stor. Den når inte ut. Den når inte fram. Det var hans bedömning.

Lite grann så tror jag också att det är. Ministern måste ändå hålla med om att andra branscher på andra orter har fått en annan behandling när det gällt att tillmötesgå de behov som funnits inom de branscherna och på de orterna.

Jag tycker egentligen inte att det är märkvärdigare än så. Jag tycker att man kan "översätta" andra lösningar som regeringen har ställt upp på och använda dem även i det här fallet.

Nu är ju vi smålänningar vana vid att alltid mer eller mindre få klara oss själva. Samtidigt tycker vi att någon gräns ska det väl ändå finnas. Varför kan inte vi få bli behandlade som många andra i andra delar av Sverige och få lite hjälp att lösa våra problem?

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Varför kan inte ni bli behandlade på samma sätt? Det är precis det ni blir. Vi tillför ju resurser. Jag försöker bara beskriva vilket förhållningssätt vi har. Vi tror att människorna i Kalmar och de som jobbar med hela Glasriket har bättre förutsättningar att själva ta fram program för det än vad regeringen har. Det är därför vi också lägger ut resurserna lokalt och regionalt.

I vår budget på 40 miljarder kronor finns det en rad åtgärder som den region vi här pratar om också har nytta av. Varför gör vi det? Jo, därför att vi tror på tillväxt i hela landet. Låt mig ta *ett* område: infrastruktur. Är det någon fråga där Kalmarregionen i alla år har sagt att man känner sig bortglömd är det infrastrukturen. Nu tillförs resurser för att kunna göra en rad investeringar i skötsel och underhåll på det här området som inte har gjorts tidigare.

Sedan kan man konstatera att de 40 miljarder kronorna också går till utbildningsinsatser, till forskning och innovation, till olika insatser på miljö- och klimatområdet och till turistnäringen. De går till en massa sådana delar. Syftet är att det ska finnas en framförhållning så att inte regeringen ska sitta och jobba ad hoc varje gång det uppstår ett problem i någon av de här branscherna. Det ska vara långsiktiga spelregler så att man vet vad man ska hålla sig till.

Det som har varit akut, och det gäller också Glasriket, är den finansiella situationen – möjligheten att få krediter, möjligheten att låna. Det har också varit en diskussion med Näringsdepartementet just kring detta. Vad har vi då gjort? Vi har tillfört 2 miljarder extra till Almi. Vi har förbättrat deras möjligheter att låna ut pengar. Vi har också höjt resurserna till mikrolånen så att det har blivit större möjligheter att låna den vägen. Vi har tillfört resurser på det här området, så det går inte att stå här och säga att det inte finns några pengar.

När det gäller strukturfondspengar och annat kan jag konstatera att ni socialdemokrater inte har en krona mer i er budget. Ni står här och säger att det behövs mer pengar. Ni har samma pengar till regional utveckling som regeringen har, inte en krona mer.

Jag tycker att det är viktigt också att de som lyssnar till den här debatten inte bara hör de vackra orden om att man vill värna Glasriket. Det kan jag också stå här och säga. Men då kommer de ju att avkräva mig något slags besked om vad vi tänker göra. Då kan jag säga: Vi avsätter 40 miljarder kronor till investeringar i en rad olika åtgärder som syftar till att stärka näringslivet, också glasindustrin.

När det gäller utbildningsinsatser finns det möjligheter till utbildning, men man måste ta fram programmen själv. Man måste ansöka om pengarna från sociala fonden för att få del av dem. Och det visar sig nu att det finns rejält med resurser kvar inom sociala fonden.

Vi har tillfört resurser till yrkesutbildning. Vi har sett till att det finns högskoleutbildningsplatser i hela landet. Alla dessa platser är inte utnyttjade än i dag. Men regeringen kan inte ta fram utbildningsprogrammen, utan det måste man göra regionalt och lokalt. Vi ser till att de finns, vi ser till att det finns resurser, men sedan måste man lokalt och regionalt göra insatserna.

När man lyssnar till den här debatten och många andra debatter kan man konstatera att enligt Socialdemokraterna räcker skattebetalarnas pengar till allt. Det finns ingenting som inte ni kan stå här och lova. Det är löften till fordonsindustrin, Glasriket, modeindustrin, designindustrin och så vidare. Ni har ju en oändligt stor börs att ösa ur. Och jag vill bara tala om att så slarvig är inte jag med skattebetalarnas pengar. Jag har visat det när det gäller fordonsindustrin, och jag visar det på andra sätt.

Det måste vara ett strukturerat arbete för att stödja näringslivet. Man kan inte bara stå där med en öppen börs och dela ut pengar som man inte får om.

Anf. 8 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Maud Olofsson försöker på något sätt kasta över den här bollen till oss socialdemokrater. Nu är det faktiskt Maud Olofsson som är näringsminister i Sverige, och det är borgarna som har ansvar för politiken, inte vi socialdemokrater.

Vi har en helt annan syn på hur man bygger samhället. Det som skiljer oss åt, Maud Olofsson, är att du så klart och tydligt här i kammaren nu säger: Glasindustrin och företagen, ni får klara er själva och stå på egna ben. Vi tänker inte göra några insatser. För dem som arbetar där finns a-kassan.

Det vi socialdemokrater säger är att vi vill ha ett samarbete, alltså mellan näringslivet och politiken. På det sättet tror vi att vi kan arbeta för och utveckla ett starkare näringsliv. Det är det som är den stora skillnaden. Maud Olofsson blandar bort korten lite.

I ärlighetens namn har regeringen satsat 90 miljarder på skattesänkningar. Man kunde kanske ha valt en annan väg i den frågan.

Det vi behöver i Glasriket för att ha en möjlighet att i framtiden ha kvar vår glasindustri och konstglastillverkning med designer och allt vad det nu innebär är en aktiv marknadsföring, specifika utbildningsinsatser och också en möjlighet när det handlar om glasskatterna att skapa ett

museum som gör att det blir än mer attraktivt att besöka Glasriket. Hitintills har det inte kommit några pengar till dem som arbetar inom glasnäringsringen. Varken näringsliv eller de lokala politikerna har uppfattat att de har några verktyg att arbeta med.

Det kanske vore på sin plats att Maud Olofsson ånyo besöker Glasriket och den här gången kanske låter bli att gråta av glädje, utan snarare gråter över problemen i Glasriket nu. Maud Olofsson besökte Glasriket i valrörelsen, och då var det så oerhört mycket gullegull kring Glasriket. Visa allvar nu när det är nöd!

Anf. 9 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Jag tycker att det är synd att ministern hela tiden försöker glida ur själva problematiken och diskussionen som dagens debatt handlar om.

Till att börja med vill jag klart deklarerat att vår budget är finansierad, och det vet ministern mycket väl.

Nu ska jag ta upp ett par av de kastade handskarna. Jag ska göra precis som ministern och gå utanför dagens diskussion. Ministern säger att man satsar så mycket i Kalmar län och använder infrastrukturen som ett exempel. Det måste vara ett sällsynt dåligt exempel. Vilken satsning gör man på infrastruktur i Kalmar län? Ja, än så länge har man avsatt 50 miljoner som ett markeringsbelopp på en eventuell satsning – för den ska man återkomma till – på att uppgradera banan Emmaboda–Karlskrona. Samtidigt passar man på att ta bort de 250 miljoner som fanns för att uppgradera järnvägen Västervik–Linköping. Jag blir inte imponerad.

När det gäller den andra delen avsätter man 25–30 miljoner för att göra E 22:an till två-plus-ett-väg. Ja, det är ju en trafiksäkerhetsåtgärd. Önskemålet från oss socialdemokraterna men också från väldigt många av Centerpartiets förtroendevalda var två-plus-två-väg. Så om jag vore ministern skulle jag vara väldigt försiktig med att prata om vilka satsningar man gör på infrastruktur i Kalmar län.

Högskolan och resurser till den – jag tar det som ett löfte. Jag hoppas då att det kommer att visa sig att även högskolan och det om ett år kommande universitetet, som kommer att heta Linnéuniversitet, kommer att få resurser till forskning. Så här långt verkar det inte så, men jag tar det som ett löfte.

Anf. 10 TALMANNEN:

Jag släpper in Monica Green i debatten. Men jag vill säga att det är i strid mot överenskommelsen mellan samtliga gruppledare om att man inte ska gå in efter första debattomgången i en interpellationsdebatt.

Anf. 11 MONICA GREEN (s):

Herr talman! I så fall ska jag hålla mig mycket kort.

Jag reagerade mycket starkt på Maud Olofssons anfall här när hon påstod att vår budget inte är i balans. Både i finansgruppen och i hela riksdagsgruppen är vi oerhört noga med att alla utgifter ska vara finansierade. Vår budget är fullt ut finansierad. Vi har lagt fram förslag om en rad åtgärder som ska finansiera Sverige ur krisen, och vi ser till att vi finansierar dem fullt ut till sista kronan.

Jag betackar mig för sådana påhopp som Maud Olofsson gör om att vi skulle vara slarviga med pengar. Om det är några som vet vad det betyder att få ordning och reda i ekonomin, så är det vi. Vi har lärt oss det under 90-talets kris. Maud Olofsson vet varför vi fick lära oss det. Vi fick ta över ert bo och reda upp i det. Därför är det så viktigt för oss med ordning och reda i ekonomin.

Jag tycker att det är väldigt fräckt av Maud Olofsson att komma med sådana lögn. Jag hörde Maud Olofsson i går i frågestunden påstå att vi inte ställer upp på miljöbilspremierna. Det är ytterligare en sådan lögn. Jag vill inte att Maud Olofsson ska vräka ur sig lögn som vi sedan inte ska kunna bemöta. Det var därför jag begärde ordet.

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag får väl extra tid för att prata med Monica Green som går in i debatten.

Vad jag sade var att ni inte har mer pengar till regional utveckling än vad regeringen har. Lyssna på vad jag säger! Sedan kan jag ha synpunkter på att ni höjer utgiftstaket för att klara allt det här, men ni har inga mer pengar till regional utveckling. Det var precis det jag sade.

Monica Green säger att det är vi som sitter i regeringen – ja, men det är väl tur det! Men du måste beskriva hur alternativen ser ut. Det jag kan konstatera från de senaste dagarna är att ni har en oändlig mängd pengar som ni kan lova till den ena gruppen efter den andra. Jag värnar om skattebetalarnas pengar. Jag tänker inte lova allting. Jag tänker vara ärlig mot skattebetalarna och säga att det inte finns hur mycket pengar som helst och att vi därför måste prioritera.

Vi har en generell åtgärdsolitik för att stödja alla företag i Sverige, oavsett om det är Glasriket, gruv- och mineralnärings, skogsindustri eller vad det är för något, därför att vi måste skapa bra villkor för alla företagare.

Dessutom har vi marknadsföringsåtgärder och turiståtgärder som syftar till att hjälpa just turistnäringen. Vi har tillfört extra resurser till Visit Sweden som är en otroligt fin organisation. Där har vi äntligen fått ordning på marknadsföringen av svenska turistprodukter. Det bygger dock på att man skapar produkter runt om i landet, till exempel i Kiruna och Jukkasjärvi, Glasriket, som har andra program, och så vidare. Därför har vi också tillfört resurser regionalt i strukturfonderna.

Det går inte att säga att det inte finns pengar. Jag kan läsa innantill vilka resurser som har kommit ut. Man måste dock använda dessa resurser för att se till att det kommer ut goda saker.

Jag vet att de är duktiga i Glasriket. Det finns massor av goda entreprenörer och duktiga människor som vill göra saker och ting. Jag litar på att de resurser som vi tillför i utbildning, näringslivsutveckling och lånegarantier kommer att användas. Glasriket är ett fantastiskt turistmål, inte bara för mig utan för många andra. Det är alldeles självklart att vår politik också stärker Glasrikets förutsättningar framöver.

Anf. 13 TALMANNEN:

Enligt riksdagsordningen har Monica Green rätt till ett inlägg. Jag vill också påpeka att man för att följa riksdagsordningen ska vara försiktig med ordvalet och hålla sig till interpellationen.

Anf. 14 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Vårt utgiftstak gäller. Vi håller oss till det. Vi har mer pengar eftersom vi inte har slarvat bort högkonjunkturen med 80 miljarder i skattesänkningar.

Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Monica Green säger: "Vårt utgiftstak gäller." Ja, det är ert och inte riksdagens utgiftstak. Det är min kritik. Ni har ett annat utgiftstak än det riksdagen har beslutat om. Det gör det så mycket enklare för er att ha ökade utgifter.

När det gäller skattesänkningarna är det naturligtvis så att om människor får mer pengar kvar i plånboken kan de konsumera mer. Det är bra för turistnäringen. Det är också bra för Glasriket. Skattesänkningen har alltså i detta sammanhang en betydelse för turistnäringens möjligheter att utvecklas framöver.

Det är bra att vi får en diskussion om Glasriket. Det är bra att vi får en diskussion om ekonomin. Vi tänker vara ansvarsfulla med skattebetalarnas pengar och inte lova precis allting.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:337 om statligt stöd till utbildning i företag

Anf. 16 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Monica Green har frågat näringsminister Maud Olofsson om hon avser att genomföra de statliga samordningsmännens förslag om utbildningsprogram och möjlighet till ekonomisk ersättning för dem som går utbildningar. Hon har också frågat näringsministern på vilket sätt, enligt ministrernas avsikter, den som riskerar att bli av med sitt arbete ska få ekonomisk ersättning om hon eller han går en utbildning.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Finanskrisen och konjunkturnedgången har medfört att varsel om uppsägningar och nedläggningar av verksamheter drabbar många kommuner och län i Sverige. Efter att under hösten 2008 noga ha följt utvecklingen och arbetat med att dämpa effekterna av krisen och förbättra förutsättningarna inför en gradvis återhämtning presenterade regeringen ett åtgärdsprogram om sammanlagt 8,4 miljarder kronor i propositionen *Åtgärder för jobb och omställning* (prop. 2008/09:97) som överlämnades till riksdagen i januari 2009. Sammantaget innebär den uppkomna ekonomiska krisen ökade krav på utbildningssektorn. Utbildningsinsatser är viktiga för att underlätta omställning och för att skapa förutsättningar för att öka effektivitet och produktivitet.

När det gäller utbildning har regeringen i nämnda proposition föreslagit en utökad dimensionering inom kvalificerad yrkesutbildning, den nya yrkeshögskolan, och kommunal gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning, så kallad yrkesvux. Därmed förbättras möjligheterna att nå de grupper som saknar en fullständig gymnasieutbildning eller har behov

av att ändra yrkesbana. En ökad satsning på yrkeshögskolan ger bättre möjligheter till utbildning inom det offentliga utbildningssystemet för dem som inte väljer högskolestudier.

För att stimulera fler arbetslösa som är över 25 år att söka en yrkesinriktad utbildning inom kommunal gymnasial vuxenutbildning har regeringen vidare i samma proposition lämnat förslag som innebär en tillfälligt utökad möjlighet för arbetslösa att få studiemedel med den högre bidragsnivån under 2009. Den tillfälligt utökade möjligheten bör även finnas under 2010. Det högre bidraget motsvarar 80 procent av studiemedlets totalbelopp.

I propositionen lämnas också förslag om en omfördelning av anvisade medel till sådana högskolor som planerar åtgärder kopplade till krisen.

Enskilda företag liksom några av de regionala samordnare som tillsatts av regeringen har framfört att det finns ett behov av insatser som inte enbart riktas mot de grupper som står utanför arbetsmarknaden utan också mot personal som hotas av varsel. Regeringen är inte beredd att generellt ta över arbetsgivarnas ansvar för personalens kompetensutveckling. Regeringen följer dock utvecklingen på arbetsmarknaden noga och är öppen för att, om situationen så kräver, se över de instrument som står till buds så länge förändringarna är förenliga med de internationella regelverk som gäller för Sverige.

Det finns även möjlighet att söka medel ur det svenska socialfondsprogrammet som bland annat finansierar projekt för kompetensutveckling av sysselsatta. Socialfondsprogrammet kan därigenom bidra till att på företagsnivå lindra effekterna av konjunkturedgången samtidigt som det stärker den enskilde arbetstagarens möjligheter i en eventuell omställningssituation.

Den totala budgeten för dessa insatser är 3,6 miljarder kronor för perioden 2007–2013.

Anf. 17 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag är glad över att Lars Leijonborg ville svara. Jag förstår att hela regeringen har ansvar för hela riket och nu även för den uppkomna svåra situation som vi har ställts inför. Då är det lämpligt att tala utbildning med Lars Leijonborg.

Anledningen till att jag ställde interpellationen var att samordningsmännen har lagt fram ett förslag om utbildning för varslade. Numera tycker också borgerliga riksdagsledamöter att det är en god idé. Vi från oppositionen har drivit frågan länge. Även företag i Västsverige och fackliga organisationer har drivit frågan om att det ska finnas en möjlighet att under tiden som varslad kunna skaffa sig en utbildning så att man står rustad inför kommande tider när lågkonjunkturen vänder och det går bättre igen. Vi behöver möta framtiden med moderna yrkesarbetare och mycket ny kunskap.

Vi har reagerat på att regeringen har varit så motsträvig till detta förslag. Hela samhället kräver detta och vill ha dessa åtgärder, särskilt nu när vi är så hårt drabbade i Västsverige och hela fordonsindustrin kommer att dras med om det går så illa som det kan göra om man inte ställer upp på Saab. Då behövs det ännu fler utbildningsplatser och möjligheter

för människor att bygga på sin kunskap och stå rustade inför nya utmaningar.

Lars Leijonborg som är utbildnings- och forskningsminister borde väl välkomna alla typer av utbildningar som kan höja kompetensen hos Sveriges befolkning. Varför är regeringen så negativ till detta förslag?

Det finns ett missförstånd om att det skulle handla om något slags permitteringslön, vilket Lars Leijonborg och andra från regeringen har sagt sig vara emot i olika sammanhang.

Det är inte det som vi talar om. Vi pratar om utbildningsmöjligheter för de varslade och på vilket sätt de ska kunna ta sig an alla de möjligheter som utbildningen ger. Vi socialdemokrater har lagt fram en mängd förslag om hur vi ska kunna ta oss ur den här krisen. Det handlar om 50 000 nya utbildningsplatser. Det är både lärlingsutbildningar för långtidsarbetslösa och jobblöft för arbetslösa men också spetskompetens för dem som nu är varslade så att de kan höja sin kompetens.

Vi har som sagt ett pärlband av åtgärder som vi tycker att regeringen skulle kunna ta till nu. Vi är förvånade över att regeringen inte vill göra allt som man kan för att för det första se till att jobben finns kvar i Sverige och för det andra att vi höjer kompetensen i det här läget.

Anf. 18 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Som Monica Green uppenbarligen har noterat hade jag en interpellationsdebatt med Patrik Björck häromdagen i ett väldigt närliggande ämne. Det jag sade då håller jag fast vid.

I en sådan här kris är det väldigt viktigt att staten har resurser att gripa in och stötta utsatta individer och hjälpa dem tillbaka till ny anställning och nya chanser på arbetsmarknaden. Vi står redan inför stora krav, och vi kommer att ställas inför ännu större krav. Då måste man ibland säga nej. Man måste säga nej till sådana utgifter som andra har ansvar att ta på sig. Det är väldigt bekvämt att i ett visst läge säga att någon annan ska betala det man själv har ansvar för.

Vi ser exempel på att fack och arbetsgivare kan bli väldigt sams om att någon annan ska betala, nämligen staten. Men vi har i Sverige en lång tradition av att arbetsgivarna tar ett stort ansvar för sina anställdas kompetensutveckling. Det är en stor sektor i vårt samhälle som omfattar flera miljarder kronor med internutbildning. Det vore naturligtvis jätteskönt för arbetsgivarna om staten tog det ansvaret. Men det skulle dra undan resurser från väldigt mycket annat som är viktigt.

Den motfråga som jag ställde till Patrik Björck och som jag också måste ställa till Monica Green är: Ser ni inte gränsdragningsproblemet? Vilka företag ska staten erbjuda sig att finansiera vissa utgifter för? Om alla företag vet att de kan ansöka om att staten ska ta deras kostnader så att de slipper dem kan de säga: Ja, då kan vi göra större vinst eller mindre förlust. Det skulle påverka konkurrensförhållanden, och det kan rent av, som jag antyder i svaret, strida mot internationella överenskommelser som vi har ingått om att statliga stödinsatser ska vara konkurrensneutrala.

Statens uppgift enligt den svenska modellen är att hjälpa människor när deras anställning har upphört. Då kommer Arbetsförmedlingen in med sitt batteri av åtgärder, det finns vuxenutbildning och möjligheter att läsa på högskola, för att ta några exempel.

Jag vill upprepa det jag sade i svaret: Det är en viktig insats vi nu gör när vi förbättrar studiestödet för personer över 25 år som vill plugga på yrkesvux. Det är en reform som vi nyligen har beslutat om som kostar över 200 miljoner kronor och som ska underlätta för uppsagda att använda utbildning som en brygga över till en ny anställning.

Jag känner att vi gör väldigt mycket, men för att ha resurser till det måste man ibland vara beredd att säga nej till sådant som andra egentligen ska svara för.

Anf. 19 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Men vi vet hur industrin blöder, vi vet att det är otroligt svårt för företagen att över huvud taget få det att gå ihop. Underleverantörer kommer inte att få betalt, och Saab har regeringen valt att inte stödja. Vi har många exempel på hur det ser ut just nu.

Då säger ni: Nej, vi vet att ni går med dunderförlust. Ni står i begrepp att gå i konkurs, men vi tycker ändå att ni ska betala de här utbildningarna. Det gäller att vara lite flexibel, att kunna se och möta de behov som finns ute i verkligheten i stället för att säga att vi får vänta tills ni blir helt arbetslösa. Att kunna gå in när de "bara" är varslade, alltså innan de över huvud taget blivit arbetslösa, och erbjuda utbildningar är mycket bättre.

Lars Leijonborg säger att vi måste ha resurser för att kunna gripa in. Men det var inte vi som slarvade bort 80 miljarder i skattesänkningar under högkonjunkturen. Det var regeringen som gjorde det. Vi hade kunnat vara ännu bättre rustade och kunde ha haft pengar att satsa på ett annat sätt.

Vi socialdemokrater har ett bra exempel på vad vi genomförde under 90-talet, nämligen Kunskapslyftet. Det var något som gjorde att människor kunde skaffa sig en utbildning och få nya möjligheter att få jobb. Det går om man är finurlig och tänker på hur vi ska hitta lösningar i denna svåra krissituation. Om viljan finns borde det gå.

Lars Leijonborg säger att det är klart att fack och arbetsgivare vill att någon annan ska betala. Men det är inte bara fack och arbetsgivare som vill det. Nu får vi exempel på att borgerliga riksdagsledamöter också tycker att det är en bra idé, och de borgerliga riksdagsledamöterna kanske står Leijonborg närmare än fack och arbetsgivare, inte vet jag.

Dessutom har ni utsett varselsamordnare. De utsågs efter det att länsarbetsnämnderna blev nedlagda av den borgerliga regeringen. Dessa lägger fram de här förslagen, men ni säger: Nej, det var inget bra förslag. Ni lyssnar inte på dem heller. Man trodde att ni utsåg varselsamordnare därför att ni ville att de skulle ha tentaklerna ute för att känna efter vad som behövs för att rädda situationen för de allra flesta. Man trodde att ni sedan skulle ta till er det och inte bara sade att ni har lyssnat på varselsamordnarna utan också gick från ord till handling och var flexibla.

Därför behövs det fler utbildningsplatser och stöd till de varslade, inte bara inom fordonsindustrin och i Västsverige där det är ett väldigt akut läge för Saabanställda. Det måste väl Lars Leijonborg hålla med om.

Anf. 20 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det var en intressant ny ekonomisk teori som Monica Green lanserade. Många tror att det var bolånekrisen i USA som utlöste den globala finanskrisen, men här får vi veta att det är jobbskatteavdraget

som har satt i gång den djupa internationella lågkonjunkturen. Jag tror att Monica Green är ganska ensam om den teorin.

För att vara lite mer seriös: Vi gör massor av saker. Vi stöder näringslivet på alla möjliga sätt i enlighet med de regler som finns. Till exempel är det okej att se till att det finns ett företagsklimat som är så bra som möjligt. De är okej att se till att man har en mycket vital forskningssektor, som ju är till stor nytta för företag som vill ligga i framkant och vinna i konkurrensen på grund av teknologisk överlägsenhet.

Just på grund av fordonskrisen har vi förutom den jättesatsning som vi gjorde i forskningspropositionen tillfört ytterligare 3 miljarder kronor i stöd till företag i fordonsbranschen för att de ska kunna vässa sina produkter genom forskning och utveckling. Vi gör en mängd saker. Vi ställer upp till exempel med nödlån till fordonsindustrin bara de själva är beredda att medgarantera lånen.

Vi gör alltså väldigt mycket. Men det är viktigt i sådana här lägen att hålla huvudet kallt så att man inte åtar sig utgifter som andra ska svara för.

Flera av de företag som nu är i kris har ju gått med jättevinst så sent som 2008. Det gäller inte Saab, för man får gå mycket långt tillbaka i tiden för att hitta ett vinstår för Saab. Men både Volvo Lastvagnar och Scania, för att ta ett par exempel, har ju gått med stor vinst så sent som 2008.

Scania är ett intressant exempel, för det har en minst lika stor försäljningsnedgång som flera andra fordonstillverkare, men de har inte varslat någon, utan de ser till att de utbildar sin personal på egen bekostnad.

Dessutom har de använt just den möjlighet jag pekade på i svaret, nämligen att ansöka om medel ur EU:s socialfond. Det är ett alternativ som jag tycker är intressant, som jag tycker att många företag ska pröva och där statsmakterna gärna medverkar. Väldigt mycket kan alltså göras från staten.

Monica Green nämner Kunskapslyftet. Sanningen är väl att det vi gör nu med en utbyggnad av yrkesvux och förbättrade studiestödmöjligheter för dem som pluggar på yrkesvux ligger väldigt nära det som kännetecknade Kunskapslyftet. Egentligen gör vi alltså precis samma sak, även om vi kanske inte använder exakt den etiketten.

Det är traditionell svensk politik att för personer som har drabbats av uppsägning ställer det offentliga upp med en rad stödinsatser alltifrån Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsutbildning till andra utbildningsinsatser. Den politiken tror vi på, och den ska vi vässa och se till att den fungerar så bra som möjligt.

Anf. 21 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Nej, jag anklagade inte Lars Leijonborg för att ha orsakat finanskrisen, och jag anklagade er inte för att det är ert fel att det är lågkonjunktur för närvarande. Men jag anklagar er för att ni har slarvat bort ekonomin genom 80 miljarder i skattesänkningar så att ni inte står rustade nu i den här lågkonjunkturen. Jag anklagar er också för att ni har sänkt ersättningen för de sjuka och arbetslösa, och jag anklagar er för att ni har höjt avgiften i a-kassan så att en halv miljon har lämnat den försäkringen. Det är hemmagjort i krisen. Det kan man inte skylla den inter-

nationella lågkonjunkturen för, utan det är någonting som ni själva har gjort.

Ni trodde att de åtgärderna skulle skapa jobb. Det var bara det att ni trodde att det alltid skulle vara högkonjunktur och att ni inte klarar av att styra ett land i lågkonjunktur. Jag beklagar att vi har en sådan regering.

Därför har jag ett tips när det gäller forskning. Det är alltid bra att kunna hitta nya forskningsexperiment och forskare som kan borra sig djupare i saker och ting, till exempel i varför det är så att den borgerliga regeringen alltid har otur med konjunkturen. Varför är det så att varje gång som den borgerliga regeringen har styrt det här landet blir det lågkonjunktur? Det tycker jag skulle vara intressant om forskare kunde borra vidare i. Eftersom Lars Leijonborg är forskningsminister kanske han kan hitta på ett sätt för forskare att sätta i gång och fundera över det. Det är ju synd att det ska vara så för er att ni hamnar i det läget varenda gång.

Nu får vi veta att budgetunderskottet kommer att bli 200 miljarder inför nästa år, så det ser mycket dystert ut. Vi hade kunnat ta hand om pengarna på ett helt annat sätt. Vi hade kunnat stå rustade och vi hade *nu* kunnat satsa på åtgärder om utbildningar. Jag tror faktiskt att det går att göra det även nu, för det är väldigt dyrt att ha människor som går hemma och är arbetslösa. Det är bättre att satsa på utbildning.

Anf. 22 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det är mycket som är dystert. Vi kan dock glädja oss åt att vi har Europas kanske starkaste statsfinanser så att vi har resurser att göra de mest angelägna och mest framåtsyftande sakerna, och det gör vi också nu på löpande band. Men naturligtvis ska man inte vara så oansvarig att man bränner av de pengarna på sådant som det åvilar andra att göra, till exempel för arbetsgivare att svara för sin personals kompetensutveckling.

Jag är fascinerad av Monica Greens försök att föreslå forskningsinsatser på olika vetenskapsområden. Nu närmar vi oss närmast parapsykologin beträffande att borgerliga regeringar har otur i förhållande till socialistiska regeringar på grund av något slags krafter som ingen annan kan se än Monica Green. Jag har mycket svårt att förstå sambandet mellan alliansens valseger 2006 och den amerikanska bolånekrisen. Jag tror att de forskningsinsatser som skulle kunna bevisa ett sådant samband måste bli mycket omfattande, och jag är inte säker på att en sådan forskningsinsatsning skulle vara den mest angelägna.

Det är nog så att vare sig vi är röda eller blå måste vi konstatera att det som har hänt i världen drabbar ett litet exportberoende land som Sverige mycket hårt. Vi har ett utgångsläge som är mycket gott på grund av att vi har ordning och reda i statsfinanserna. Det ska vi vara rädda om. Vi ska satsa klokt, men i det kloka ligger också att se till att också andra tar sitt ansvar i det här svåra läget.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder när det gäller biståndet för lokala resor så att människor inte blir fångar i sina stadsdelar eller på glesbygden.

Precis som Amineh Kakabaveh skriver ska bistånd enligt socialtjänstlagen tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

I försörjningsstödet ingår vissa i socialtjänstlagen uppräknade levnadsomkostnader. Utgångspunkten för en schablon, såsom riksnormen, är att den ska vara ett hjälpmedel och inte en absolut regel. En kommun kan besluta att anta normer som i praktiken utgör ett tillägg till det lagreglerade försörjningsstödet.

Tanken bakom ekonomiskt bistånd är att det endast ska stå för försörjningen under en kort period. Eftersom det också finns personer eller familjer som lever på försörjningsstöd under långa perioder kan det innebära att särskilda behov behöver tillgodoses. Man har därför rätt till att få bistånd till sin livsföring i övrigt, vilket omfattar allt annat som har betydelse när det gäller att bedöma om en människa erhållit en skälig levnadsnivå. Det skulle till exempel kunna vara bistånd till lokalresor. Socialnämnden ska dock alltid göra en individuell bedömning. I hushåll med barn ska även barnets bästa beaktas.

Jag anser att systemet med en för riket gällande norm för försörjningsstödet, med möjlighet för socialnämnden att bevilja bistånd till livsföring i övrigt, tillgodoser behovet av samhällets yttersta skydds nät. Således har jag inte för avsikt att vidta några åtgärder när det gäller bistånd för lokala resor, utan jag menar att det är en fråga för kommunerna.

Anf. 24 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag skulle vilja börja med att ta upp ett par exempel från när vi hade rödgrön majoritet här i riksdagen på hur situationen såg ut i kommuner och landsting.

Under den förra rödgröna mandatperioden i Stockholm fick man ett SL-kort som norm i biståndet. Månadskort för den lokala trafiken ingick i normen för dem som uppfyllde villkoren för bistånd. Med den borgerliga majoriteten är detta inte längre en självklarhet. Så snart högern tog över makten tog man bort månadskortet från normen utan att ens ha beslutat om nya riktlinjer. Många stockholmare blev fångar i sina stadsdelar, och de har inte längre råd att åka tunnelbana och buss för att handla, gå till doktorn, hälsa på vänner, följa med sina barn till simhallen eller ta del av det kostnadsfria inträdet på stadens museer.

*Svar på
interpellationer*

Särskilt besvärligt har de det som är utan rätt till ersättning för resor med kollektivtrafik och som bor i områden där det knappt finns en riktig mataffär och där man måste åka kollektivt eller med bil för att till exempel köpa kläder och medicin. Inte ens alla arbetslösa får månadskort för att kunna ta sig till Arbetsförmedlingen eller gå på anställningsintervjuer. Många har inte dator hemma utan använder Arbetsförmedlingens datorer för att söka jobb, uppdatera sin cv och kolla e-posten för att se om de fått svar på jobbsökningar.

Herr talman! Vi anser att bistånd till lokala resor med kollektivtrafik eller, där det inte fungerar, med bil för att kunna ta del av offentlig och kommersiell service, kultur och fritidsaktiviteter ska garanteras enligt riksnormen för både ungdomar och vuxna. Särskilt viktigt är det ur ett barnperspektiv. Barn behöver ofta en vuxen med sig för att kunna delta i olika aktiviteter. En sådan förändring gynnar alla som bor i samhällen eller stadsdelar med begränsad service, oavsett om de lever i storstaden eller i glesbygden.

Herr talman! Man kan fråga sig varför just lokala resor ska vara en fråga för kommunerna. Ministern kan väl förklara varför vissa ändamål ska lagregleras och inte andra. Varför är det viktigare att lagreglera rätten till arbetsresor än rätten till att åka och handla mat, köpa medicin på ett apotek, besöka en vårdcentral, ett bibliotek eller en simhall med sina barn?

Det är många fler än de arbetslösa som får ekonomiskt bistånd. De som är arbetslösa och söker jobb kan enligt lagen få resorna betalda, vilket är mycket bra. De som får arbetsresor kan samtidigt använda respengarna till andra ändamål, vilket är bra. Men de som är sjuka, inte är arbetsföra, de strukturellt diskriminerade, kan aldrig få några arbetsresor. De behöver laggaranterade lokala resor för övriga ändamål på samma sätt som de arbetsföra.

Anf. 25 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Exemplet som ges är hämtat från Stockholm. Låt mig berätta lite om hur regelverket ser ut och varför exempelvis inte arbetsresor eller resor för fritidsaktiviteter ingår i riksnormen.

Anledningen till det är naturligtvis att i riksnormen ingår utgifter som är lätta att schablonisera. Eftersom riksnormen ska tillämpas på ett likartat sätt i alla Sveriges kommuner måste man i den normen ha basutgifter som inte varierar så mycket i kostnad mellan kommunerna. Här skiljer det markant mellan Stockholm och en del glesbygdskommuner. Det är alltså ingen lämplig kostnad att schablonisera, och allt som ingår i riksnormen måste kunna schabloniseras.

Under den föregående regeringen där Vänsterpartiet ju var stödparti fanns det inte heller några förslag om att förändra beräkningarna i riksnormen, utan det har funnits en ganska stor överensstämmelse. Inte heller vi från alliansregeringens sida har gjort några förändringar av riksnormen.

Utöver de utgifter som ingår i riksnormen sker en individuell prövning av behovet för varje individ i varje kommun. Man har rätt att få bistånd till exempel till arbetsresor om man har faktiska utgifter och kostnaderna bedöms vara skäliga. Det är således en individuell bedömning som görs, och det är också det rimliga.

När det gäller barnperspektivet, som Amineh Kakabaveh belyser, kan vi se att i Socialstyrelsens allmänna råd om hur ekonomiskt bistånd ska tillämpas med hänsyn taget till barnperspektivet sägs att man i socialnämnden bör beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en högre nivå bland annat om det är en förutsättning för att barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter. Intentionerna i Socialstyrelsens allmänna råd till socialnämnderna har alltså den inriktningen. Vi kan också se av en ganska färsk utvärdering, en tillsynsrapport som kom 2007, att kommunerna blivit mycket bättre på att just tillämpa barnperspektivet i handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Återigen: Detta är en kostnad som inte är möjlig eller rimlig att schablonisera, och därför ingår den inte i riksnormen. Här måste en individuell prövning göras på kommunal basis av om behov föreligger eller inte. Jag tycker att det är en rimlig prövning som ska göras ute i kommunerna.

Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Låt mig belysa några statistiska uppgifter från Stockholms stad vad gäller SL-kortet för att få lite klarhet i detta. Det är inte självklart att barnperspektivet verkligen alltid tas hänsyn till. Enligt FN-stadgan och den svenska lagstiftningen ska barnperspektivet vara i centrum i alla beslut vi politiker fattar samt vid beslut på myndigheter. Tyvärr är det inte så i verkligheten.

Enligt Utrednings- och statistikkontoret är konsekvensen av den förda politiken – om man tar Stockholm som exempel – att i december 2006 hade 86 procent av hushållen med ekonomiskt bistånd i Stockholms stad registrerade utgifter för SL-kort medan den siffran i november 2008 vara nere i 48 procent. Andelen hushåll med ekonomiskt bistånd som får räkna med SL-kort i normen varierar kraftigt mellan Stockholms stadsdelar, beroende på var jobbtorgen finns.

Låt mig ge ytterligare några exempel. Snittet för hushållen är 48 procent. Minst andel hushåll med SL-kort finns på Södermalm där andelen är 29 procent. I Rinkeby och Tensta är andelen 36 procent. Högst andel hushåll med SL-kort finns i Enskede, Årsta och Vantör. Vad gäller hemlösa där är andelen 59 procent. De människor som under förra mandatperioden fått bistånd för kollektivresor står utanför denna möjlighet och är därmed instängda i sina områden.

Om man är arbetsför kan man få den möjligheten, även om det inte alltid är en självklarhet, men de människor som inte kan arbeta, som är sjuka, drabbas av segregation och utanförskap. Samtidigt har ju regeringens ambition hela tiden varit att arbeta och kämpa mot utanförskapet, som ju är ett allvarligt problem. Både ur kvinnoperspektiv och barnperspektiv ser man att det är kvinnorna som är bundna till dessa områden.

Det kostar till exempel 80 kronor att ta sig in till centrum och tillbaka från Norsborg, Tensta, Rinkeby. Det är ett stort dilemma också för en familj. Som socialarbetare har jag blivit vittne till att man först skickat barnen för att se att inte konduktören finns på plats så att föräldrarna sedan kunnat gå förbi spärren. Det är de tvungna till eftersom barnen vill åka till stan, simhallen eller andra fritidsaktiviteter.

Om man har ambitionen att bekämpa arbetslöshet, utanförskap och segregation är det kontraproduktivt med en politik som gör att människor inte kan få möjlighet att ta del av det som finns i storstaden Stockholm

eller någon annan ort. Det gäller även glesbygden där man inte har möjlighet att ta sig till en större ort för att köpa medicin och kläder. Det är alltså inte en självklarhet även om man säger att det ska vara så enligt riksnormen. Verkligheten är alltid annorlunda.

Anf. 27 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är ett alldeles riktigt påpekande att en av regeringens allra mest angelägna uppgifter har varit att bekämpa utanförskapet. Jag skulle vilja nämna de 185 000 fler personer som hade ett jobb i höstas, vid ingången till en kraftig lågkonjunktur. Det var naturligtvis en stor fördel att vi hade fått så många tillbaka från utanförskap och in på arbetsmarknaden när lågkonjunkturen började. Annars hade vi varit i ett helt annat läge i dag när varslen duggar tätt. Sådillvida har de två första regeringsåren varit väldigt lyckade med tanke på det vi gick till val på och utlovade. De har inneburit en möjlighet för 185 000 fler personer i vårt land att försörja sig själva. Många av dem som befinner sig i utanförskap har som sin högsta önskan att inte behöva vara beroende av socialbidrag utan i stället ha en egen inkomst.

Det arbetet är viktigt. Det fortgår också i tider av lågkonjunktur i form av jobbskapande åtgärder och naturligtvis ekonomiska stimulanser för att man ska kunna behålla mer i plånboken när man har fått ett jobb. Där spelar jobbskatteavdraget en stor roll.

Prövningen sker individuellt. Jag har inte förstått Amineh Kakabaveh så att hon tycker att det är en rimlig ordning att man lägger in det här som en schablon i riksnormen. Det är inte möjligt att schablonisera någonting som bär så olika kostnader i olika kommuner. Jag har inte heller hört det framföras. Jag förutsätter att Amineh Kakabaveh tycker att det här är en prövning som måste göras på den kommunala nivån. Nu blir det väldigt mycket Stockholmsexempel, men jag försöker hålla mig på den nationella nivån, eftersom jag menar att den individuella prövningen måste göras i kommunerna.

Om det föreligger behov av att upprätthålla ett arbete men man ändå delvis behöver socialbidragsförsörjning under en arbetsperiod eller om man deltar i arbetsökaraktiviteter i form av deltagande i arbetsmarknadspolitiska program eller någonting annat, då ingår naturligtvis det i bedömningen från socialnämnden att man kan behöva resor. Men man måste pröva det i förhållande till om det är gångavstånd eller om det behövs ett SL-kort – i Stockholmsexemplet – för att man ska kunna ta sig till de här aktiviteterna. Det är så man väger och prövar detta. Är det gångavstånd föreligger inte behovet.

Jag menar att det inte finns något annat sätt att göra detta på än den individuella prövningen med hänsynstagande också till om det finns barn i familjen för att man ska nå upp till en skälig levnadsnivå. Det måste vara en individuell bedömning. Det måste ske på den kommunala nivån.

Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Jag tror att socialtjänsten i alla tider har gjort en väldigt individuell bedömning, inte bara under den här mandatperioden. Man utgår från den lagstiftning som finns. Men lagstiftningen tolkas på olika sätt. Det kan vi också förstå. Dessutom är det med tanke på den ekonomiska situationen för många stadsdelar och många kommuner, både i

Stockholm och i andra delar av landet, så att man ser över situationen när det gäller att betala bistånd enligt socialtjänstlagen. De som är hårdast drabbade är de sjuka och icke arbetsföra. Vi pratar hela tiden om att det är jättebra att många människor är i arbete. Men det är inte dem vi pratar om i dag, utan om dem som inte har den möjligheten utan är sjuka. Detta har man dragit in.

Det är inte heller så att alla har kommit in på arbetsmarknaden. I Botkyrka beräknas 2 000 under det här året och nästa, och 15 000 ska komma tillbaka till socialtjänsten. Det är korttidsanställda och visstidsanställda, särskilt ungdomar och framför allt människor med invandrabakgrund. Det är lite olyckligt. Det är inte att bekämpa utanförskapet utan att verkligen medverka till det.

Är man inte i de här stadsdelarna vet man inte heller hur det är. Jag sitter i stadsdelsnämnden i Skärholmen. Jag vet. Den stadsdelen är kanske inte lika hårt drabbad som andra stadsdelar på grund av att Jobbtorget finns, och där är man också enig till både höger och vänster om att det är viktigt att barnen och föräldrarna ska få möjligheter. Men enligt den statistik som jag har är det ingen självklarhet, tyvärr.

Anf. 29 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag tror inte att det är så att lagstiftningen tolkas på olika sätt. Jag hoppas verkligen att lagstiftningen är tillräckligt tydlig för att den klart ska kunna användas ute i det praktiska dagliga arbetet. Där emot är det möjligt för kommunerna att göra mer än vad lagstiftningen kräver och föreskriver. Därför finns det också lite olika mervärden ute i olika kommuner som man själv bestämmer om: Så här gör vi i vår kommun! Det är fullt möjligt, och det har jag inga som helst synpunkter på. Det är en fråga som man måste driva på det kommunala planet.

Jag kan liksom Amineh Kakabaveh naturligtvis beklaga att invandrare, våra nya svenska medborgare, är överrepresenterade i arbetslöshetsstatistiken. Det tycker jag också är mycket tråkigt. Samtidigt är det så att också den gruppen i mycket högre utsträckning har kunnat få arbete under den regering som nu har verkat. Under de två åren har 185 000 fler kommit in på arbetsmarknaden, också många med en annan etnisk bakgrund. Det gläder mig, och jag förmodar att det också gläder Amineh Kakabaveh.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:314 om det nordisk-baltiska projektet mot trafficking

Anf. 30 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Elina Linna har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att det nordisk-baltiska projektet mot trafficking ska kunna drivas fortsättningsvis, vilka åtgärder jag avser att vidta för att kvinnojourerna ska kunna bygga upp ett nätverk med specialistkompetens för att kunna ta emot kvinnor som utsatts för trafficking samt hur jag avser

att göra för att tydliggöra vem inom Regeringskansliet som har ansvar för frågan om människohandel för sexuella ändamål på tjänstemannanivå.

Inom det nordisk-baltiska samarbetet på jämställdhetsområdet är kampen mot människohandel för sexuella ändamål en fortsatt prioriterad fråga. Det nordisk-baltiska pilotprojektet som har koordinerats av European Women's Lobby avslutades den 31 december 2008. Projektet ska nu utvärderas. Jag avser att avvakta denna utvärdering innan jag tar ställning till en eventuell fortsättning.

Arbetet med att bekämpa människohandel för sexuella och andra ändamål förutsätter globalt och regionalt samarbete men också ett sektorsövergripande angreppssätt som involverar myndigheter, frivilligorganisationer, forskare och allmänhet. Arbetet kräver dessutom insatser inom en rad olika områden samtidigt. Det krävs generellt stor kunskap om personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. I regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) anges också åtgärder för att öka sådan kunskap hos såväl myndigheter som frivilligorganisationer. Länsstyrelsen i Stockholms län har fått i uppdrag att samordna arbetet angående åtgärder för en fortsatt och utvecklad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer på nationell nivå i arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Jag följer detta arbete noga.

I regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) finns en rad åtgärder som syftar till att förbättra förutsättningarna för både myndigheters och frivilligorganisationers arbete. Bland annat ökar regeringen stödet till organisationer som arbetar för att motverka våld mot kvinnor med 10 miljoner kronor per år 2009 och 2010. Både kvinnojourer, brottsofferjourer och mansmottagningar kan bli aktuella för detta stöd. Regeringen har under åren 2007–2009 avsatt 109 miljoner kronor per år i syfte att på lokal nivå förstärka kvinnojoursverksamheten och kvalitetsutveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Socialstyrelsen betalar ut medlen till länsstyrelserna som efter ansökan ska fördela medlen till kommunerna.

Arbetet med att bekämpa människohandel för sexuella ändamål berör flera ministrars ansvarsområden, vilket är naturligt för en sådan komplex fråga. Inom Regeringskansliet hanteras frågan både nationellt och internationellt på samma sätt som andra sådana frågor där många departement är inblandade och bereds gemensamt. Som jämställdhetsminister har jag dock ett övergripande samordningsansvar och följer utvecklingen noga, bland annat genom att följa upp handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Anf. 31 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag tackar jämställdhetsministern för svaret.

Jag vill börja med att berätta för ministern att jag sitter i Nordiska rådets medborgar- och konsumentutskott. Där hanterar vi också frågor som handlar om mänskliga rättigheter. Under flera år har vi i det utskottet engagerat oss i frågor som handlar om människohandel.

Det är en stor fråga som den nuvarande regeringen och den förra regeringen i Sverige har engagerat sig i, och det är viktigt att vi gör det.

Enligt FN genererar människohandel 7 miljoner kronor per år. Det är en lönsam verksamhet för dem som är förövare och bedriver människohandel. Men det är en tragedi för de människor som är offer. Det är vår tids slavhandel. Slavhandel är förbjudet, men egentligen förekommer det slavhandel i form av människohandel. Det är en viktig människorättsfråga.

Det nordisk-baltiska projektet ska nu utvärderas. Ministern beskriver att det i väntan på utvärderingen just nu är nedlagt. Det är viktigt att utvärdera projekten. Projekt är projekt, och det är inte meningen att man ska hålla på med projekt hur länge som helst.

När det gäller det här projektet har man inte permanentat stödet för kvinnor, barn och män som utsätts för människohandel i de länder där vi har bedrivit projektet. Det finns inte heller möjlighet för dem som stöder det – och då syftar jag speciellt på frivilligorganisationer – att bedriva verksamhet i och med att ländernas regeringar inte har prioriterat verksamheten. Det är olyckligt att det har blivit ett vakuum när det gäller våra möjligheter att hjälpa till i de baltiska länderna.

Jag deltog i en konferens i Riga förra våren med Nordiska rådet. Där var Beneluxländerna, Baltiska församlingen, forskare från Europa och Europol också med. Vi fick höra att det inte finns något kriscenter för drabbade kvinnor i Riga. De andra baltiska länderna beskrev också att situationen är väldigt besvärlig för dem.

Nu när pilotprojektet är avslutat har situationen för dem som kämpar mot människohandel blivit värre. Jag vill passa på att fråga jämställdhetsministern: När är utvärderingen klar? Vad händer efter det? De aktiviteter som ministern beskriver sker nationellt. Men vad sker med Sveriges agerande när vi talar om de baltiska länderna?

Anf. 32 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Det är en korrekt beskrivning som Elina Linna gör när det gäller lönsamheten med människohandel och framför allt människohandel för sexuella ändamål. Det är en av de snabbast växande inkomstkällorna för den organiserade brottsligheten. Det handlar inte om miljonbelopp – det blev nog fel där – utan miljardbelopp som omsätts i människohandeln.

Det finns all anledning att både intensifiera arbetet hos oss här nationellt och också intensifiera det internationella samarbetet som bedrivs mellan de nordiska länderna och de baltiska länderna. European Women's Lobby är en ideell organisation som fick medel från den förra regeringen för att bedriva ett projekt. Detta har de gjort, och det tog slut den 31 december förra året.

Nu är det tänkt att de ska lämna in en utvärdering till Regeringskansliet. Därifrån ska vi sedan avgöra om de ska fortsätta med den verksamheten eller inte. Det är inte det enda som sker i internationellt samarbete på området människohandel för sexuella ändamål. Jag har möten med mina nordiska och baltiska kolleger om dessa frågor. Det är i våra samarbetsprogram fortfarande det mest prioriterade arbetsområdet för oss. Arbetet kommer där att fortsätta via det nordiska samarbetskansliet.

Det arbete som har bedrivits med European Women's Lobby som projektledare har säkert gjort en hel del nytta. Det återstår att se i den slutliga utvärderingen. Men jag måste också erkänna att Sverige har varit pådrivande i detta arbete. De andra grannländerna har inte varit lika aktiva. Jag vet inte i dag om de kommer att vilja fortsätta detta eller inte.

Det finns anledning att Sverige fattar ett eget beslut. Vi får se vad utvärderingen visar. Vi har varit den största finansiären, och vi har också bedrivit verksamheten. Danmark har inte alls velat vara med i detta samarbete. Vi utvärderar detta, och de som ansvarar för utvärderingen är European Women's Lobby själva. De ska lämna in den när den är klar, och vi väntar på den. Vi har regelbundet samtal med European Women's Lobby. Vi har delad bild av var i processen vi befinner oss.

I handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål aviserar vi också åtgärder och hur vi ska jobba. Vi tar som land också vårt ansvar för internationellt samarbete. Länsstyrelsen i Stockholms län har fått i uppdrag att organisera samarbete mellan olika aktörer, det vill säga det civila samhället med ideella organisationer och myndigheter. Det gäller också myndigheter och organisationer i Sverige i samarbete med myndigheter och organisationer i våra baltiska grannländer. Arbete pågår också på den nivån.

Jag kan nämna ytterligare ett samarbete på internationell nivå som pågår och som vi finansierar. Det är aktionsgruppen mot människohandel inom Östersjöstaternas råd. Också det fortsätter sitt arbete. Bara för att det ännu inte är klarlagt om European Women's Lobby specifika projekt ska fortsätta eller inte betyder det inte att samarbetet när det gäller människohandel för sexuella ändamål inom Östersjöområdet inte fortsätter. Det gör det. Det är en prioriterad fråga för såväl de nordiska ministrarna som de baltiska ministrarna.

Anf. 33 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Om jag talade om miljoner sade jag fel. Det handlar om 7 miljarder. Det vill jag rätta till i protokollet.

Det är sant att Sverige tidigare har betalat 80 procent av kostnaderna för projektet. Visst kan vi säga att de andra nordiska länderna inte har engagerat sig lika mycket. Det vet jag att vi diskuterar i Nordiska rådet, och det hoppas jag att också Nordiska ministerrådet diskuterar.

Vid den konferens som jag hänvisade till i mitt tidigare inlägg fanns representanter också från de andra nordiska länderna. Ambitionerna var i varje fall gemensamma att vi ska hjälpa åt och stödja de baltiska länderna.

Jag vet att jämställdhetsministern inte hade möjlighet att delta i debatten i går kväll när vi antog handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Där finns många bra åtgärds paket. Men Vänsterpartiet har tidigare kritiserat att de inte är tydliga. Det är inte tillräckligt tydligt vem som ska göra vad, när det ska vara färdigt och sådana saker.

Det står till exempel som åtgärd nr 4 att regeringen avser att vidta åtgärder för att utveckla ett stödprogram för rehabilitering av personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Utskottet skriver i betänkandet att det gäller såväl de som stannar i Sverige som de som återvänder till sitt ursprungsland.

Redan i maj år 2008 berättade organisationen Marta i Riga att de hade förstått att det inte längre går att få finansiellt stöd från Sverige. De var väldigt oroliga för verksamheten.

Jag själv uppfattar det som att det är eldsjälar som jobbar med verksamheten. Men de har varken stöd från myndigheterna eller från regeringen i Lettland. Vi vet ju allihop att det finns många eldsjälar som jobbar mycket, men det håller inte i längden. Myndigheterna och regeringen måste hjälpa till mer än vad det finns ambitioner för nu i de baltiska länderna.

Det står i åtgärd 28 i regeringens handlingsplan att regeringen avser att främja det nätverk av yrkesverksamma som har genomgått utbildningsinsatser inom Östersjöstaternas råd om barn utsatta för människohandel. I åtgärd 29 lyfter man upp stödet till samarbete i Östersjöregionen.

Jag passar på att fråga jämställdhetsministern lite mer konkret: Vad tänker regeringen göra när det gäller åtgärderna 28 och 29?

Anf. 34 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag delar bilden av det arbete som bedrivs i våra grannländer på området människohandel för sexuella ändamål. Det är de ideella organisationerna och eldsjälar som framför allt engagerar sig i de människor som behöver hjälp och stöd att rehabiliteras och återanpassas till vanligt lönearbete och så vidare.

Vi ser att många återfaller till att ytterligare handlas med, föras vidare till andra länder och utsätts för övergrepp flera gånger. Det är därför vi försöker fokusera på vikten av ett samarbete på regeringsnivå och myndighetsnivå. Det måste utvecklas. Det kommer inte att fungera, och vi kommer inte att lösa dessa problem i våra grannländer om inte myndigheterna och regeringen engagerar sig mer. Det är det samarbetet vi initierar nu på regeringsnivå via det nordisk-baltiska ministerrådet på detta område.

Jag tror att Elina Linna precis som jag förstår att vi alltid kommer att föra samtal om oron från ideella organisationer som oroar sig för anslagen och bidragen till verksamheten. Men jag kan tyvärr inte hitta någon annan, bättre modell att arbeta utifrån än att organisationerna alltid måste redovisa vad de har gjort för sina pengar och därmed också ansöka om fortsatta medel för att fortsätta med sin verksamhet. Det är bara myndigheter i vårt land som kan få årliga anslag. Organisationer måste alltid ansöka. Men det finns som sagt pengar avsatta för detta arbete. Den som ansöker och som bedriver bra verksamhet kommer antagligen också att få ta del av dessa medel.

Det har ofta kommit förfrågningar från riksdagsledamöter om att beskrivningarna av åtgärder i handlingsplanerna är kortfattade, och man vet inte exakt hur det hela ska utformas vidare. Det finns en tanke också bakom detta. När vi har 36 olika åtgärder, som fallet med handlingsplanen mot prostitution och människohandel, skulle vi få oändligt långa dokument att gå igenom om alla åtgärder och hur det hela ska gå till skulle beskrivas i sin helhet. Vi bereder frågan genom att varje åtgärd bereds för att sedan fatta beslut om varje enskild åtgärd så småningom. De beskrivningarna av varje åtgärd finns att ta del av på Regerings-

kansliets hemsida. Vi fattar beslut om de sakerna på regeringssammanträden i vanlig ordning.

Jag vet med säkerhet att länsstyrelsen har fått sitt uppdrag när det gäller att samordna samarbetet både nationellt och internationellt. Man kan gå in i dokumentet direkt och läsa hur vi har formulerat det uppdraget.

Det finns också ett antal andra åtgärder. Jag kan inte i dag svara på hur många vi har gått igenom och hur långt vi har kommit. Jag vet bara att i den ena handlingsplanen mot våld mot kvinnor har vi i princip fattat beslut om samtliga 56 åtgärder.

I det som kom några månader senare vet jag inte exakt hur många åtgärder vi ännu har fattat beslut om. Men vi bereder åtgärderna en efter en. Det görs på de berörda departementen. Som jag sade är vi ett samordningsdepartement och jag är samordningsminister på detta område. Men det som direkt rör till exempel det sociala arbetet bereds på Socialdepartementet. Det som handlar om rättsväsendet bereds på Justitiedepartementet. Ibland är det UD som är involverat i arbetet.

Mitt tips är att allting finns på Regeringskansliets hemsida. Där kan man läsa sig vidare fram till de konkreta besluten och se exakt vad man är ute efter om man vill veta hur arbetet ska utformas.

Anf. 35 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag har läst på regeringens hemsida. Det är bra att detta finns där; det tycker jag också.

Det är inte så konstigt att personer som har utsatts för människohandel återfaller. I just det brott som det handlar om här kan man ju använda offren om och om igen. Det är det som gör det så omöjligt för offren att komma ifrån det hela. Det finns inga skyddsmöjligheter i hemländerna när de kommer tillbaka. De har ingen möjlighet att få skydd, och det finns inte heller personal, psykologer och socionomer som kan hjälpa dem. Det gäller speciellt eftersom inte ens regeringen eller myndigheterna anser att problemet är så pass stort och viktigt att de vill prioritera det.

När det gäller pengarna till länsstyrelserna blir jag inte riktigt på det klara med om det finns möjligheter för till exempel svenska kvinnojourer att söka pengar så att de kan hjälpa exempelvis föreningen Marta i Riga. Kan de på det sättet få större möjlighet att verka för det viktiga arbete som de gör där?

Anf. 36 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag tror att Elina Linna och jag delar uppfattningen att om det är skydd och stöd som är det viktigaste i detta så är det kanske inte en ideell organisation som European Women's Lobby som ska lösa det. Det är myndigheter och regering som måste lösa det.

European Women's Lobby fyller en funktion. Men det hela är på ideell basis där organisationen kan hjälpa andra ideella krafter i de här länderna, i det här fallet kvinnojourer i de baltiska länderna, direkt. Det är en funktion som jag precis som Elina Linna menar inte räcker för att ge offren skydd för att inte återfalla och handlas med återigen.

Därför menar jag att vårt fokus just nu ligger på att få våra kolleger i de baltiska staterna att prioritera denna fråga. Vi ska hitta sätt att samarbeta där vi kan stödja både när det gäller kunskap och resurser, om det

behövs, för att vi ska kunna rigga organisationer som gör att offren kan få det skydd och stöd som de behöver.

Tanken med länsstyrelsens uppdrag att organisera samarbetet såväl nationellt som internationellt är just att våra kvinnojourer kan ansöka om pengar för att inleda samarbete och kunna stödja sina kolleger i andra länder. Det är det som är hela tanken. Arbetet har påbörjats, och vi får se var det landar. Jag kan tänka mig att European Women's Lobby kan vara en aktör också här, men då jobba bara som en svensk organisation i samarbete med andra. Det kanske inte måste ske i det nordiska samarbetet eftersom det är ett projekt som nu har avslutats. Om vi inte får med oss våra nordiska kolleger på att fortsätta detta projekt finns det anledning för oss i Sverige att se till att European Women's Lobby kan vara en av de aktörer som kan organiseras inom länsstyrelsens ram. På så sätt kan organisationen fortsätta med de projekt den driver i de baltiska länderna. Det är precis så det är tänkt.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:324 om religiösa skolor

Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag kommer att vidta för att förhindra religiös påverkan i förskolan och i skolan, hur jag kommer att agera för att frivilliga inslag i de konfessionella skolorna inte ska innehålla otillbörlig religiös påverkan, om jag kan ge några exempel på aktörer med extremistiska åsikter som ska förbjudas från att starta skolor samt om jag kommer att verka för att avskaffa religiösa förskolor och liknande.

Jag vill först säga att det är en orubblig utgångspunkt för svensk skola att undervisningen ska vara allsidig och saklig. I detta ligger att undervisningen inte får vara indoktrinerande eller på annat sätt ensidigt påverka eleverna till förmån för en viss religion, annan trosuppfattning eller livsåskådning. Detta framgår också tydligt av dagens läroplaner.

Sverige har, enligt första tilläggsprotokollet till Europakonventionen, åtagit sig att respektera föräldrarnas rätt att tillförsäkra sina barn en utbildning som överensstämmer med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse. Detta innebär att det måste finnas ett utrymme för fristående skolor att ha konfessionella inslag i verksamheten för dem som efterfrågar det. Det övergripande kravet på allsidighet och saklighet i undervisningen gäller dock även för de skolor som väljer till exempel att ha en konfessionell inriktning.

Statens skolinspektion är den myndighet som godkänner fristående skolor och som genom tillsyn kontrollerar att fristående och kommunala skolor uppfyller de krav som gäller för verksamheten enligt skolförfattningarna. Att kravet på allsidighet och saklighet i undervisningen är uppfyllt är redan i dag en förutsättning för att kunna såväl få som behålla ett godkännande.

Skolverket, som tidigare ansvarade för godkännande och tillsyn av fristående skolor, har i särskilda granskningar av fristående skolor med konfessionell inriktning konstaterat att dessa skolor inte uppvisat fler

brister än andra skolor och att undervisningen hållit lika hög kvalitet som i andra typer av fristående skolor. Det har inte heller i dessa granskningar funnits några indikationer på att allsidigheten eller sakligheten skulle ha åsidosatts i de skolor som granskats. Däremot har Skolverket i tillsynen av vissa enskilda konfessionella skolor uppmärksammat allvarliga brister. Det är självklart viktigt att dessa brister uppmärksammas, och regeringen har också under de senaste åren avsatt kraftigt ökade resurser till inspektionen av hela det svenska skolväsendet.

Skolinspektionen gör i varje enskilt fall en prövning av om en fristående skola ska godkännas utifrån de krav som gäller enligt skolförfattningarna. Som utbildningsminister kan jag inte uttala mig om en viss kategori av aktörer ska kunna få ett godkännande av myndigheten eller inte.

Det är kommunerna som beslutar om tillstånd för enskilda förskolor. De förskolor som uppfyller kraven på bland annat god kvalitet och säkerhet ska enligt skollagen beviljas tillstånd. Till grund för kvalitetsbedömningen vid tillståndsprövningen ska bland annat ligga läroplanen för förskolan, som tydliggör förskolans värdegrund. Kommunerna har tillsyn över denna verksamhet och får återkalla tillståndet om det föreligger allvarliga missförhållanden som inte avhjälps efter föreläggande. Skolinspektionen har i sin tur tillsyn över att kommunerna fullgör sina åligganden i detta avseende. En enskild förskola måste även vara öppen för alla barn som har rätt till kommunal förskola för att kommunen ska vara skyldig att lämna bidrag till verksamheten.

Herr talman! I samband med att ett förslag till ny skollag tas fram övervägs om regleringen kan förtydligas när det gäller i vilken utsträckning konfessionella inslag ska vara tillåtna i verksamheten. I detta sammanhang ses även över vilka krav som kan och bör ställas på huvudmännen samt vilka sanktionsmöjligheter Skolinspektionen ska ha mot de skolhuvudmän som bryter mot bestämmelserna.

Jag anser att den ansvarsfördelning och de åtgärder som jag här har beskrivit är tillräckliga för att säkerställa att läroplanernas värdegrund följs samt att kravet på allsidighet och saklighet i undervisningen upprätthålls.

Anf. 38 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Först vill jag tacka utbildningsministern för svaret. I ett sekulärt och demokratiskt land som Sverige förväntas alla dess invånare omfattas av normen om allas lika värde och lika behandling. Sverige är ett av de första länderna i världen som har antagit och implementerat FN:s barnkonvention i sin lagstiftning. Barnperspektivet innebär att alla barn och ungdomar, oavsett ursprung och kön, har rätt till utbildning, lek och utveckling. Vidare har de rätt till skydd mot alla former av övergrepp, psykiska såväl som fysiska.

Barnperspektivet finns implementerat i den svenska skolans värdegrund som följaktligen vilar på ett fundament av demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde. Skolans arbete kring pojkar och flickors lika villkor utgår ifrån att jämställdhet är en demokratisk och mänsklig rättighet i enighet med FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna och konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Barns rätt att själv bilda sin egen identitet fri från religiös indoktrinering borde vara given. Religionen får aldrig tillåtas komma in och styra barns och ungdomars utveckling, liv och hälsa, men det är ett faktum att religionen har en stor påverkan på barns liv i dagens Sverige.

Enligt skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. De som verkar inom skolan ska särskilt främja jämställdhet mellan könen samt att aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Enligt skollagen är alla barn mellan 7 och 16 år skolpliktiga. Undervisningen i grundskolan är obligatorisk för alla barn i Sverige, men tyvärr gäller inte det i dagsläget. Ingen har rätt att hindra att barn deltar i obligatorisk undervisning, inte ens barnens föräldrar. Men att så sker är en självklarhet för många barn och ungdomar då de inte får delta i vissa lektioner, till exempel sex- och samlevnadslektioner.

I läroplaner för grund- och gymnasieskolor stadgas att undervisningen ska vara icke-konfessionell, det vill säga icke-religiös. Religionen är missionerande, och det ingår i deras verksamhet att övertyga andra människor. Det vet vi, ministern. Man kan fråga sig om det ur elevens perspektiv är någon skillnad om påverkan sker under lektionstid eller på rasten. Syftet är detsamma, att eleverna ska anamma en viss trosinriktning. Möjligheten för eleverna att själva ta ställning blir starkt kringskuren.

Herr talman! För barn i förskolan finns inget skydd alls mot religiös indoktrinering, och med regeringens politik kommer ännu fler tveksamma verksamheter för barn i förskoleåldern att kunna etableras med hjälp av skattemedel. Verksamheten i de religiösa skolorna handlar inte bara om religionens förkunnelse och att få barnen att bekänna sig till en ideologi.

Jag vill ställa en fråga till ministern. Ministern har själv i olika sammanhang sagt att han är emot det religiösa och kommer att begränsa det. Jag var på debatten i Almedalen. Vad anser ministern själv om detta?

Anf. 39 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag svarade på det i interpellationssvaret. Dessutom sade jag att det, som interpellanten vet, senare i år kommer ett förslag från regeringen till en helt ny skollag. Som jag sade överväger vi nu i det arbetet att förtydliga bestämmelserna.

Något totalt förbud mot friskolor med konfessionell inriktning har jag aldrig förespråkade. Det skulle inte heller vara tillåtet. Interpellanten hänvisade till en internationell konvention, men det finns flera. I Europakonventionen, som Sverige också har ratificerat, slås det fast att föräldrar har rätt att välja en utbildning som kan ha en viss konfessionell inriktning. Det måste vi också följa. Jag tycker att vi ska följa de internationella konventioner vi har skrivit på.

Men för att problematisera detta vill jag säga att det inte är så enkelt som interpellanten säger. Det finns en målkonflikt mellan å ena sidan barnens rätt att få en utbildning som vi bestämmer gemensamt om i Sverige och å andra sidan föräldrarnas rätt att uppfostra sina barn. Man måste erkänna den målkonflikten, för den finns ju här. Interpellanten tog upp ett konkret exempel på den möjlighet till befrielse från undervisning som finns i skollagen i dag. Vi vet att den används. Undersökningar har

visat typiska exempel på hur den används. Det är fråga om invandrarbarn från vissa kulturer. Det är vanligt i till exempel Rinkeby. Föräldrarna begär befrielse för framför allt deras döttrar från till exempel sex- och samlevnadsundervisning, idrottsundervisning och simundervisning. De anser att det inte står i överensstämmelse med familjens värderingar och övertygelser.

Jag har uttalat mig starkt kritiskt mot den bestämmelsen. Jag vill för egen del ta bort den bestämmelsen. Det har jag sagt i den offentliga debatten. Vi håller på att diskutera det i regeringen just nu. Då fick jag en väldig kritik av interpellantens partikamrat, skoltalesmannen Rossana Dinamarca. Hon menar att den bestämmelsen bör finnas kvar. Interpellanten skäller på mig, men hon bör ta en diskussion om detta i sitt eget parti. Det finns en rad målkonflikter, men just i den frågan tycker jag att dagens bestämmelse är felaktig. Vi borde ändra den. Det borde inte vara möjligt att bara för att man har en viss övertygelse i hemmet ska man kunna hindra döttrarna att delta i viss skolundervisning. Det har jag sagt offentligt gång på gång i debatten. Det finns olika uppfattningar, men jag tror att interpellanten behöver ta debatten i sitt eget parti snarare än med mig.

Det är inte så lätt som att säga att vi lever i ett sekulärt samhälle och alltså ska all religion undvikas. Vad betyder det? Får man fira jul i skolan? Får man ha en adventsstjärna, julstjärna, hängande i fönstret i skolan? Den symboliserar Betlehems stjärna. Ska den vara förbjuden? Får man sjunga *Den blomstertid nu kommer* på skolavslutningen i juni? Det har svenska skolbarn gjort i generationer. Jag tycker det. Får man ha skolavslutning i kyrkorummet i kyrkan? Jag tycker det. Man har haft det i generationer i Sverige. Ursprungligen fanns naturligtvis ett starkt religiöst innehåll i detta, men det är också en del av vårt kulturarv.

Jag är inte beredd att säga att varje typ av religiöst inslag på något sätt ska vara förbjudet. Det är jag inte beredd att säga. En hel del av detta är också en del av det svenska kulturarvet, och det skulle bli folkstorm om vi sade att det inte är tillåtet.

Däremot ska det inte vara tillåtet, precis som jag har sagt, med något slags indoktrinering. Det är en sak att ha religiösa inslag på olika sätt som en del av vårt kulturarv, men det är en helt annan sak att förkunna och avkräva elever bekännelser. Det är inte acceptabelt. Men det är inte så lätt som att säga att allt religiöst ska bort.

För 150 år sedan var skolan skyldig att utbilda alla till att bli goda kristna. Det får inte bli så att det slår över till att vi förbjuder religionen. Det är fråga om religionsfrihet, men skolan ska följa läroplanen. Där ska undervisningen vara allsidig och saklig.

Anf. 40 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Tack, ministern, för reflexionen.

Jag kan inte här försvara hur en annan ledamot inom Vänsterpartiet har uttryckt sig. Jag står här för de ideologier och principer som Vänsterpartiet står för i enlighet med FN:s barnkonvention och kvinnokonvention samt de regler och normer som Sverige har format i sin läroplan.

Sverige är ett sekulärt land, det vill säga ett land där politik och religion är två skilda saker. Religionen är den egna tron.

Ministern frågar om det kan få finnas en julstjärna. Ministern förespråkar den; den är en tradition. Men att ha religionen med som inriktning är farligt. Det är fint och vackert med julstjärna. Stockholm är vackrast under julen eftersom det lyser. Man ska inte blanda ihop dessa saker. Att förespråka religion är en sak, men det är inte förenligt med vad ministern själv har sagt i olika sammanhang. Ministern är skeptisk till olika religiösa skolor, men det har inte framkommit klart och tydligt.

Är EU:s konventioner överordnade FN:s och svensk lagstiftning eller är det tvärtom? Det är viktigt. Sverige var det första landet i världen som ratificerade barnkonventionen. Det är olyckligt att bara för att vi är med i EU flyttas demokratin från folket till ett större perspektiv. Det är lite farligt i detta sammanhang. Europa har ett helt annat mål.

Det finns ett exempel i Storbritannien. I demokratins namn fick en ledamot inte ens komma in i landet därför att andra inte skulle bli sårade. Religion och politik är farligt.

Låt mig komma tillbaka till pudelns kärna. Frågan gäller Sverige. Ministern menar att det finns en skolinspektion i Sverige och att Skolinspektionen kan ha koll på vissa verksamheter. Men så är det inte. Utbildningsutskottet har nyligen varit hos Skolinspektionen, och de menar att det har varit ett överflöde av dessa privata skolor. Det är viktigt att komma ihåg att Vänsterpartiet är emot utökningen av de privata skolorna. Det går inte att kontrollera dem. Skolinspektionen säger att det är svårt för dem att komma in i skolorna och inspektera dem. Det är nästan omöjligt.

Vi har exemplet under sommaren 2007 då Plymouthbröderna – mot Skolverkets förslag – fick rätt att starta skola. Det är en religiös sekt som starkt förespråkar mäns överordning över kvinnorna. De äter i separata rum. Det är precis som i de delar av världen där religion är politik och religionen har en stark ställning.

Religion måste vara ens egen tro, åtminstone i Sverige. Det är vad som förväntas. Vi från andra delar av världen har varit emot att religion är politik. Vi blev styrda hela våra liv, till och med så att kvinnor uppfostrades till att bli halva människor. Det är farligt om Sverige ska gå den vägen. Det är på väg med den här regeringens politik – tyvärr.

Anf. 41 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Interpellanten efterfrågar vilka regler som ska gälla. Jag får upprepa mitt svar i varje inlägg, nämligen att det kommer ett lagförslag senare i år. Det är under arbete i Regeringskansliet. Det är inte färdigt än, och jag är i dag inte beredd att tala om exakt vad det ska innebära. Som framgår av interpellationssvaret kommer det att innebära förtydliganden av dagens regler. Det finns otydligheter.

Förstod jag interpellanten så att om det kommer ett förslag från regeringen som innebär att rätten till befrielse från undervisning stramas åt – det exempel jag nämnde att föräldrar inte vill att deras dotter ska delta i sim- eller idrottsundervisning därför att det står i strid med de religiösa eller kulturella värderingar som familjen anser sig stå för – kommer det att få interpellantens stöd? Jag uppfattar nämligen att interpellantens parti blir rasande när jag säger detta, men nu uppfattar jag att det kommer att få stöd från interpellanten. Det uppskattar jag naturligtvis. Det kommer att finnas tillfälle att rösta om ett tag.

Interpellanten utvecklar frågan och säger att det är okej med julstjärna och skolavslutning i kyrkan. Då är vi precis inne i det resonemang jag försöker problematisera, nämligen att det är inte så lätt som att säga att allt religiöst måste förbjudas. Det här är gränsdragningsfrågor som vi måste fundera över.

Jag är emot förkunnelse i skolundervisning. Jag är emot att avkräva något slags trosbekännelse av eleverna. Jag är emot varje form av indoktrinering av elever. Men det går inte att säga att varje religiöst inslag ska förbjudas. Det finns delar av det religiösa som numera är en del av vårt kulturarv. Vi har religionsundervisning i skolan. Det är ett religiöst inslag, men det får inte vara konfessionellt, bekännande eller förkunnande. Det är där gränsen går. Det går inte att bli så extrem och säga att vi nu är sekulära och allt religiöst ska bort. Vi har rader av religiösa inslag på olika sätt i skolan både i undervisning och genom symboler, attribut och traditioner. Vi hade inte haft påsklov om vi inte firade påsk, och påsk är en kristen tradition. Det interpellanten är ute efter går för långt. En hel del av de religiösa inslagen är en del av vårt kulturarv, och det vill jag slå vakt om. Men det får inte vara indoktrinerande, och där är vi helt överens. Om skollagen kan förtydligas på den punkten kommer vi att göra det.

Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Jag måste förtydliga mig igen. Jag har inte sagt att det är okej att skolans avslutning ska vara i kyrkan. Varför kan avslutningen inte ske i skolans lokaler? Varför ska vi följa en tusenårig tradition? Alla är inte kristna. Det blir rättvist för dem som inte vill följa med. De vill inte gå till kyrkan. Det vill jag inte för mig eller mina barn; om de själva har valt att inte vara kristna, muslimer eller att utöva någon annan religion. Om man själv vill besöka kyrkan får man göra det.

Jag måste också verkligen lyfta upp att det handlar om två helt olika saker, ministern. Att föräldrar i Tensta, Rinkeby och andra förorter inte tillåter sina barn att gå på sex- och samlevnadsundervisning beror inte på att de tillhör en viss religion eller livsåskådning. Många är väldigt okunniga, och många är väldigt skeptiska med tanke på synen på kvinnans kropp och allt annat.

Det handlar helt enkelt om en misslyckad migrationspolitik och integrationspolitik. När folk migrerar och kommer hit måste man verkligen tala om vad som gäller i Sverige och hur det är i detta land. Man måste verkligen informera dem om mänskliga rättigheter, barnperspektiv och kvinnoperspektiv. Det finns människor som tänker: Ja, men det här är jag, och jag vill inte befatta mig med det svenska samhället.

Men man ska inte generalisera – det är det som är farligt. Det beror på vilka förslag som finns på bänkarna. Jag måste markera att jag absolut inte vill sortera människor, att vissa är muslimer och vissa är från Botkyrka, Tensta eller Rinkeby, eller att det är dem som det handlar om. Det här handlar om religiösa sekter, och oavsett vilken religion det är ska den inte ha någon inverkan, och barn ska inte indoktrineras i de här sekteristiska systemen. Det är det som det handlar om.

Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag uppfattar då, trots allt, att interpellanten har givit det beskedet att om det kommer ett sådant förslag från regeringen att vi ska strama åt möjligheten att få befrielse från undervisning när föräldrarna anser att undervisningen strider mot föräldrarnas religiösa och kulturella övertygelse kommer interpellanten att stödja det förslaget. Interpellanten gick i sitt första inlägg rätt hårt mot den möjligheten till befrielse, och jag har precis den uppfattning som interpellanten har.

Det är bara det att jag har fått så mycket rasande kritik från Vänsterpartiet när jag har fört fram detta, så jag är mycket glad att vi nu kan klara ut att det trots allt finns en enighet som går utanför den borgerliga alliansen om en sådan här åtstramning. Jag tycker att det är bra.

Sedan är vi överens om att det inte får förekomma indoktrinering och inte får förekomma förkunnelse och bekännelse. Däremot är julstjärna okej, tror jag att interpellanten sade. Skolavslutning i kyrkan var nu inte okej. Min uppfattning är den att man får bestämma själv ute i skolväsendet. Vill man ha skolavslutning i kyrkan ska man få ha det. Det har ju funnits en debatt där både kommuner och skolstyrelser och klåfingriga vänsterpolitiker har gått in och sagt att det här ska förbjudas, men jag tycker att de som vill ha skolavslutning i kyrkan ska få ha det. Jag är till och med beredd att gå så långt som att man ska få sjunga *Den blomstertid nu kommer* på skolavslutningen trots att den finns i psalmboken. Jag kanske är gammaldags, men jag tycker att det är okej att man gör det.

Riksdagen får möjlighet att ta ställning till regelverket på detta område senare i år när skollagen kommer, och jag hoppas att vi då ska åstadkomma en del förtydliganden jämfört med den hittillsvarande skollagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:308 om undervisning på elevernas modersmål

Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig om jag ämnar verka för att undervisning på elevens modersmål förbjuds i den svenska skolan.

Min grundläggande inställning är att skolan måste bli bättre på att hjälpa barn och elever med utländsk bakgrund att utveckla det svenska språket, vilket ställer stora krav på skolans arbete med andraspråksinläring, det vill säga svenska.

Om en elev har ett annat modersmål än svenska har skolan i dag möjlighet att anordna högst hälften av undervisningen i grundskolans årskurs 1–6 på elevens modersmål. Skolan ska dock planera så att undervisningen på svenska successivt ökar under utbildningstiden.

När en elev kommer som nyanländ till den svenska skolan kan det finnas behov av att erbjuda viss del av ämnesundervisningen på elevens modersmål. Regeringen har inga planer på att avskaffa möjligheten att anordna tvåspråkig undervisning för dessa elever.

Sedan 2003 finns en försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning även i årskurs 7–9. Försöksverksamheten är tidsbegränsad till den 1 juli i år. Under våren kommer det att beredas hur försöksverksamheten ska hanteras framöver.

Anf. 45 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret.

Jag tillhör själv de en och en halv miljoner personer i Sverige som har ett annat modersmål än svenska, det vill säga att jag lärde mig ett annat språk än svenska som förstaspråk. I mitt fall är det persiska, men i Sverige finns det 200 andra språk som människor pratar som sina modersmål.

Det här är en fantastisk tillgång för Sverige. Tänk vilken kompetens Sverige som nation besitter på grund av de en och en halv miljoner personer som pratar över 200 språk. Det är en enorm konkurrensfördel i en globaliserad värld.

Det är därför som jag blir väldigt orolig när jag läser att det från folkpartistiskt håll kommer signaler om att man vill förbjuda undervisning på elevernas modersmål i den svenska skolan.

All forskning är entydig: Vi lär oss bäst på det språk som vi förstår. Ett barn som har fötts i Sverige av svensktalande föräldrar kan ungefär 10 000 ord när det börjar skolan. Då är det klart att man ligger efter svenska barn om man kommer till Sverige i skolåldern – man ligger back redan när man börjar skolan, främst när det gäller språk. Tvingas man därför överge sitt modersmål helt försvåras inläringen av både svenska och ämneskunskaperna.

Jag måste säga att det förslag som kommer från Folkpartiet och utbildningsministerns partikamrater är otroligt kontraproduktivt, om det är så att vi vill öka inläringen av både ämneskunskaper och svenska för de barn som kommer till Sverige i skolåldern. Det kan ta hela fem år att komma i kapp, beroende lite på i vilken ålder man kommer till Sverige.

Jag tycker att vi inom den svenska skolan i stället ska uppmuntra två- och flerspråkiga elever och låta alla språken blomstra. Språkinläring är inget nollsummespel. Det är inte så att jag blir sämre på svenska om jag kan bättre persiska eller tvärtom, utan det är snarare så att min förståelse och min förmåga att växla mellan språk och tillgodogöra mig ytterligare språk ökar om jag får en chans att lära mig så mycket som möjligt redan från början.

Därför är de signaler som kommer otroligt oroväckande. Det är ett tråkigt sätt att se på de en och en halv miljoner personer som har den här kompetensen och som det svenska samhället kommer att kunna dra nytta av i en globaliserad värld.

Om det är så att utbildningsministern inte håller med sina partikamrater som vill förbjuda den här typen av undervisning undrar jag vad han i stället vill göra för att flerspråkig kompetens ska värderas högre inom den svenska skolan. Hur ska vi göra för att de här barnen ska lära sig mer och därmed kan ge mer i yrkeslivet sedan?

Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tänkte så här i debatten om dagens sista interpellation knyta några reflexioner till vad som har försiggått under dagen, och

som kommer från den egna delen av världen och talar samma språk. Hemma med familjen talar den här ungdomen sitt modersmål. Med sina kamrater på fritiden talar ungdomen sitt modersmål. Var ska eleven till sist lära sig svenska?

Då kan jag säga: Det räcker inte att lära sig svenska på svensklektionerna, utan man måste också praktisera svenska. Då blir skolan till sist det andningshål där man använder svenska språket.

Därför är jag orolig för dem som vill driva på väldigt kraftigt för att skolundervisningen också ska ske på elevens modersmål.

Man kan tänka sig en tioårig pojke från Turkiet som kommer till Sverige och bosätter sig här och börjar skolan. Han kan då turkiska som en tioåring kan. Om han då får sin undervisning i geografi, religionskunskap och matematik på turkiska förstår också jag att han lär sig matematiken något snabbare än om han måste börja traggla den på svenska. Problemet är att det då finns en risk att den här killen inte lär sig svenska.

Som jag skriver här finns det inga planer på att förbjuda modersmålsundervisning, men jag vill ändå problematisera den här våldsamma entusiasmen för att man kraftigt ska utöka detta i skolan i ämnesundervisningen. Jag har inga problem med att folk är tvåspråkiga. Problemet är om de inte lär sig svenska. Det är det som är problemet.

Även om Gunnar Andréns exempel var från 1800-talet gäller det i lika hög grad i dag. Om man kommer till Sverige och inte lär sig svenska har man otroligt mycket svårare att bli integrerad i Sverige.

Jag är inte för några förbud, men jag är för att vi höjer ambitionsnivån när det gäller svenska för invandrabarn. I synnerhet gäller det de ungdomar som bor i bostadsområden och som finns i miljöer där det svenska språket knappt förekommer runt omkring skolan, utan de talar sitt eget modersmål både i familjen och på fritiden.

Där måste svenska skolan stå för, så att säga, det andrum där man talar svenska, inte bara på svensklektionerna, utan man praktiserar också svenskan i undervisningen.

Anf. 48 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Jag är väldigt glad för att Gunnar Andréns tog upp Vilhelm Moberg. Tillsammans med Per Anders Fogelström tillhörde han mina favoritförfattare, som jag upptäckte i bokslukaråldern.

Men för att alla elever som, precis som jag, först lärt sig ett annat språk ska kunna tillgodogöra sig svenska så bra att de som 12–13-åringar kan läsa Vilhelm Moberg och se att det inte är de som är annorlunda – det finns svenskar som har haft samma upplevelse av isolation och utanförskap som när man kommer till en ny dagisgrupp – måste de få vara säkra i sig själva. De måste få vara säkra i sitt modersmål. Och de måste få känna stolthet över sitt modersmål och sina rötter.

När jag kom som sexåring till Sverige – den här upplevelsen stöds av flerspråkighetsforskningen – sattes jag i förskolan. Ett år innan jag skulle börja skolan sattes jag i förskolan och fick en invänjning av en förskollärare som faktiskt pratade persiska. Jag hade tur, eftersom jag kom till en sådan förskola.

Förskolläraren var inte där första dagen. Jag minns fortfarande den utsatthet jag som sexåring kände när alla andra var blonda, blåögda och dessutom pratade ett språk som jag absolut inte förstod.

Min förskollärare Annika ska ha all heder. Hon var gift med en iranier och blev en brygga och en bro mellan de här två kulturerna och språken – det gällde rent språkligt men också kulturellt och kunskapsmässigt. För mig var det oerhört viktigt. Och det här stöds av flerspråkighetsforskningen, som säger att man behöver sådana här broar. Man behöver sådana språkliga broar, och man behöver sådana kulturella broar.

Min dröm är att man ska kunna prata båda sina språk lika mycket. Det hoppas jag att utbildningsministerns mål också är. Man ska kunna känna stolthet över sina gamla rötter och kunna odla nya rötter genom Vilhelm Moberg, Per Anders Fogelström, Selma Lagerlöf.

Men man måste få börja någonstans, och man måste få vara säker på sig själv och sin identitet och sitt språk och sin kultur. Det är därför som jag ser fram emot att läsa den utvärdering som har skett av hur tvåspråkighetsundervisningen har fungerat. Och det är därför som jag är övertygad om, av egen erfarenhet, att flerspråkighetsforskningen stämmer, att man måste få börja med att känna trygghet och stolthet i *ett* språk och i *en* kultur innan man kan tillgodogöra sig och anamma och lära sig älska det andra språket, den andra kulturen och sitt andra land.

Någonting som jag tycker är så sorgligt är när svensk-iranska eller svensk-turkiska eller svensk-somaliska barn säger: Jag är somalier eller jag är turk eller jag är iranier, men jag bor i Sverige.

Ska man inte, om man är uppvuxen här och kanske till och med är född här, kunna säga att man har två identiteter, att man har två länder, att man har två kulturer och att man är stolt över dem båda?

För att kunna lära sig att älska Sverige och det svenska språket måste man ha kunnat älska sina rötter först. Det är min fullkomliga övertygelse. Det är därför som jag tycker att utbildningsministern ska se mer till forskningen, mer till fakta och faktiskt anamma alla typer av språkinläring. Det kommer nämligen att gynna det svenska språket i slutändan.

Anf. 49 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Interpellanten har nu fyra gånger sagt att alla forskare är överens med henne. Jag kan berätta att det inte är så. Forskningen är inte alls entydig. Det är riktigt att de svenska forskare som håller på med flerspråkighetsforskning – de är inte så många – landar i mycket i interpellantens slutsats. Men på det internationella planet finns det också väldigt tunga forskare som är kritiska till den typen av slutsatser. Entydigt är det alltså inte alls. Så är det ofta med skolforskning: Man kan fördjupa sina insikter, men några exakta svar på hur skolan ska läggas upp för att nå vissa mål i samhället finns sällan. Man får lyssna och ta del av forskningen, men eftersom forskarna kommer till lite olika slutsatser måste man till sist ändå välja den man tror är klokast.

Jag tror att det är klokt att det i början, när invandrade ungdomar eller barn kommer hit, finns en möjlighet att få undervisning på elevens modersmål. I början är den mycket på elevens modersmål, men sedan går man mer och mer över till svenska allt eftersom eleven lär sig svenska. Men jag vill varna för att man alltför länge klamrar sig fast vid att ämnesundervisningen ska ske på modersmål.

Debatten blir lite förenklad, för interpellanten blandar ihop lite olika saker. Vad folkpartigruppen föreslog var ju att ämnesundervisning på

modersmål skulle begränsas – inte att modersmål i största allmänhet skulle förbjudas. Modersmålsundervisningen, som man kan få några timmar i veckan, är mer till för att man även om man har lärt sig svenska ska kunna upprätthålla sitt modersmål för den kulturella identitet som interpellanten målande beskrev. Frågan som arbetsgruppen resonerade om gällde däremot om undervisning i religionskunskap, matematik, fysik och skolans övriga ämnen ska ske på elevens modersmål. Det var detta som arbetsgruppen resonerade om. Man föreslog att det inte bör kunna ske.

Jag stöder inte tanken på ett förbud, men jag vill varna för att man driver detta för långt. Jag menar att eleverna så snabbt som möjligt måste gå över till att få ämnesundervisning på svenska. Om elever som talar sitt modersmål – turkiska, för att spinna vidare på det exemplet – i hemmet och på fritiden dessutom ska få skolundervisning på turkiska får de väldigt få tillfällen att träna svenska.

Bland alla de mål som skolan ska uppnå skulle jag säga att det enskilt viktigaste är svenska språket. Ska man kunna funka i Sverige behöver man kunna svenska. Det är viktigare än alla andra mål. Svenska är skolans viktigaste ämne, och det gäller i synnerhet för de invandrarelever som kommer hit och som inte från början kan svenska. Det handlar inte bara om att lära sig fysik så fort som möjligt. Ska man bli integrerad i Sverige är kunskaper och färdigheter i svenska språket helt avgörande.

Anf. 50 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Så här är det: Om man kommer till Sverige i första klass ligger man redan 10 000 ord efter sina svenska klasskamrater. Att då börja lära sig matematik, samhällskunskap och naturvetenskapliga ämnen samtidigt som man tragglar svenska kan vara väldigt knepigt. De andra ligger före, och det kanske blir så att du försvinner i den här klassen. Du ska lära dig svenska samtidigt som du kanske har problem med matematiken eller samhällskunskapen, där det är mycket inläsning som krävs. Därför kan det vara bra att under den process där du lär dig svenska få undervisning i de andra ämnena på ditt modersmål, för att du inte ska halka efter på precis alla områden. Du ska få känna stolthet och självförtroende för att du faktiskt kan.

Jag är helt övertygad om att det är så man når skolframgång. Därför tycker jag att det är spännande försök som har gjorts med tvåspråkighetsundervisning. Jag tycker att det är tråkigt att utbildningsministern hela tiden hissar varningsflagg. Det är klart att den svenska skolans mål ska vara att alla elever ska behärska det svenska språket så bra som de kan. Där har vi ett gemensamt mål.

Samtidigt är det väldigt tråkigt om en elev som har kommit till Sverige får väldigt dåliga betyg i alla andra ämnen också bara för att svensk-inläringen går lite långsammare. Det handlar om att skapa rättvisa förhållanden och ge alla barn förutsättningar att lära in så mycket det bara går under de nio obligatoriska åren. Då kan tvåspråkighetsundervisning vara bra. Jag tycker att utbildningsministern ska anamma det i stället för att hissa varningsflagg hela tiden.

Anf. 51 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):
Herr talman! Vi tycker olika saker. Det är tråkigt.

Interpellanten fokuserar på att det är tråkigt att en invandrarelev får dåligt betyg i fysik eller andra ämnen. Det kan jag väl hålla med om. Men jag tycker att det är ännu tråkigare om invandrareleven inte lär sig svenska, för det är i hög utsträckning det som avgör om den personen kommer att bli integrerad i Sverige.

Interpellanten rör till detta lite. Det finns ingen som föreslår – inte heller den arbetsgrupp som är anledningen till interpellationen – att man inte under det första året eller den första tiden, då eleven ofta går i en förberedelseklass, ska kunna ha en blandning mellan modersmål och svenska. Det måste man ju ha. Det är självklart. Det funkar ju inte annars. Eleverna förstår ju inte ett ord svenska den första dagen de kommer. Självklart måste man ha det, och det föreslår också arbetsgruppen.

Sedan handlar det om att efter ett tag gå över till svenska. Hur långt ”ett tag” kan vara är olika för olika individer. Arbetsgruppen menar att man då inte längre bör tillåta ämnesundervisning på modersmål.

Jag stöder som sagt inte tanken på ett förbud, men jag vill ändå varna för den övertro som finns när det gäller att fortsätta undervisningen på modersmål. Har man interpellantens inställning att det viktiga är att få ett så högt betyg i fysik som möjligt förstår jag också att det är lättare om man får undervisning på det språk man redan kan. Men då är problemet att eleven tränar mindre svenska.

Jag tycker att interpellanten sade en klok sak här – hon sade flera kloka saker – om att man när man börjar skolan ligger 10 000 ord efter. Jag har inte räknat, så jag vet inte om siffran stämmer, men låt oss anta att den stämmer och att man ligger 10 000 ord efter när man är sju år gammal. Hur många ord ligger man då inte efter när man är 15 år om man inte satsar allt på att ta ifatt detta? Det är ju det som är kärnan. Då är det inte givet att fysikundervisning på turkiska är svaret.

Jag stöder inte tanken på ett förbud, men jag vill varna för en övertro på att ämnesundervisning på modersmål kommer att lösa integrationen i Sverige. Det är svenska som är det viktigaste att lära sig för invandrarelever i svensk skola.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM79 Meddelande om invaderande arter *KOM(2008)789* till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09:FPM80 Grönbok om biologiskt avfall *KOM(2008)811* till miljö- och jordbruksutskottet

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2008/09:117 Sammansättningsreglerna för Högsta domstolen och Rege-
ringsrätten

Framställning
2008/09:RB2 Förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkens-
skapsåret 2008 samt riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse
2008

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framstälts

den 20 februari

2008/09:347 Skolledarrollen i framtiden

av *Peter Hultqvist* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:348 Barnomsorgspeng

av *Peter Hultqvist* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:349 Upprustning av Tjustbanan

av *Krister Örnfäder* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:350 Ofinansierade skattesänkningar

av *Lars Johansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:351 Tvångsisolering av barn och ungdomar på särskilda ungdomshem

av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 24 februari.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framstälts

den 20 februari

2008/09:643 Interoperabel markbaserad infrastruktur för ledning av JAS Gripen

av *Allan Widman* (fp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:644 Branschen för körkorts- och ID-fotografering

av *Jan Ericson* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:645 Kvinnor i otrygga anställningsformer

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:646 Instrument för överföring av klimatinvesteringsmedel

av *Max Andersson* (mp)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:647 EU och dun från levande fåglar

av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:648 Försvarsmuseet i Boden

av *Siv Holma* (v)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:649 Gammelkroppa skogsskola

av *Ann-Kristine Johansson* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:650 Felaktigt utfärdade legitimationer till ortopedingenjörer

av *Morgan Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:651 Forskning om konsekvenser av radioaktiv förorening av Östersjön

av *Lage Rahm* (mp)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:652 Offentliga sektorn i lågkonjunktur

av *Carin Runeson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:653 Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark

av *Ulf Nilsson* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 februari.

16 § Kammaren åtskildes kl. 11.37.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Utökning av antalet suppleanter i miljö- och jordbruksutskottet.....	1
2 § Val av extra suppleant i miljö- och jordbruksutskottet	1
3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
4 § Meddelande om statistiska uppgifter för riksdagsarbetet hösten 2008.....	1
5 § Anmälan om födröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellationerna 2008/09:265 och 319 om glasindustrin i Glasriket.....	3
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	3
Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	4
Anf. 3 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	5
Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	6
Anf. 5 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	7
Anf. 6 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	8
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	9
Anf. 8 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	10
Anf. 9 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	11
Anf. 10 TALMANNEN	11
Anf. 11 MONICA GREEN (s).....	11
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	12
Anf. 13 TALMANNEN	12
Anf. 14 MONICA GREEN (s).....	13
Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	13
7 § Svar på interpellation 2008/09:337 om statligt stöd till utbildning i företag	13
Anf. 16 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	13
Anf. 17 MONICA GREEN (s).....	14
Anf. 18 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	15
Anf. 19 MONICA GREEN (s).....	16
Anf. 20 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	16
Anf. 21 MONICA GREEN (s).....	17
Anf. 22 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	18
8 § Svar på interpellation 2008/09:317 om försörjningsstöd för lokalresor i socialbidragsnormen	19
Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	19
Anf. 24 AMINEH KAKABAVEH (v).....	19
Anf. 25 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	20
Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (v).....	21
Anf. 27 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	22
Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (v).....	22
Anf. 29 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	23
9 § Svar på interpellation 2008/09:314 om det nordisk-baltiska projektet mot trafficking	23

Anf. 30 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	23
Anf. 31 ELINA LINNA (v)	24
Anf. 32 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	25
Anf. 33 ELINA LINNA (v)	26
Anf. 34 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	27
Anf. 35 ELINA LINNA (v)	28
Anf. 36 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	28
10 § Svar på interpellation 2008/09:324 om religiösa skolor.....	29
Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	29
Anf. 38 AMINEH KAKABAVEH (v)	30
Anf. 39 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	31
Anf. 40 AMINEH KAKABAVEH (v)	32
Anf. 41 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	33
Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (v)	34
Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	35
11 § Svar på interpellation 2008/09:308 om undervisning på elevernas modersmål	35
Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	35
Anf. 45 MARYAM YAZDANFAR (s)	36
Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp)	36
Anf. 47 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	37
Anf. 48 MARYAM YAZDANFAR (s)	38
Anf. 49 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	39
Anf. 50 MARYAM YAZDANFAR (s)	40
Anf. 51 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	41
12 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	41
13 § Bordläggning	42
14 § Anmälan om interpellationer	42
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	42
16 § Kammaren åtskildes kl. 11.37	43

